

Andela Frančić

MEĐIMURSKI OBITELJSKI NADIMCI

U radu se obrađuju pravi obiteljski nadimci dvadesetak međimurskih naselja. Motivacijsko-tvorbenoj analizi prikazanoj pomoću tvorbenih modela prethode osvrti na terminološku problematiku, vrijeme postanka obiteljskih nadimaka, njihovo mjesto u imenskoj formuli i odnos prema drugim antroponimskim kategorijama. Donosi se teza o prisutnosti toponimske komponente u međimurskim obiteljskim nadimcima.

Uvod

Svaka komunikacija teži pravilnom razumijevanju odaslane poruke.¹ Cilj onomastičke komunikacije jest točna identifikacija i diferencijacija onomastičkih sadržaja pomoću pridruženih im imena². "Golo" je osobno ime odavno već postalo nedostatnim za precizno imenovanje pojedinca u širem društvenom kontekstu. Stoga mu se pridružuju pridjevci za koje poticaj okolina (imenovatelj) pronalazi u vanjskom izgledu, karakternim crtama, zanimanju imenovanog i sl. Ti su se pridjevci mogli prenijeti na cijelu obitelj te tako postati obiteljskima. Ozakonjenjem dvoimenske formule mnogi od njih transonimizirali su se u prezimena, a novi im je status donio stalnost, nasljednost i nepromjenjivost. Naravno, to ne znači da je pojava jedne antroponimske kategorije (prezimana) bila uzrokom gašenja druge (obiteljskih nadimaka). Naprotiv, iako nas od prve masovne pojave prezimana u nas dijele četiri stoljeća, ona su do naših dana u seoskoj sredini uglavnom ostala ograničena na plan službene uporabe³. U Međimurju u svako-

¹ Izuzetak su mistifikacije u jeziku. Vidi D. Škiljan, *Pogled u lingvistiku*, Školska knjiga, Zagreb 1980, 221.

² Drukčije osnovnu funkciju onima definira V. Putanec u *Eseju o jezičnom znaku i onomastici te antroponimiji u Hrvatskoj*, Leksik prezimana SR Hrvatske, Zagreb, 1976, VI.

³ Konstataciju o širem arealu prepoznatljivosti obiteljskog nadimka u usporedbi s prezmenom (P. Šimunović, *Naša prezimena*, Zagreb 1985, 292) potvrđuju zapažanja mnogih autora radova o obiteljskim nadimcima. Navest ćemo samo neka od njih: "Narod se u općenju služi gotovo samo nadimcima". (S. Debeljak, *Nadimci u okolini Sv. Ivana na Zelini*, Zbornik za narodni život i običaje /dalje ZNŽO/, 16, Zagreb 1911, 20); "Često je nekoga lakše pronaći po nadimku nego po

dnevnoj (neslužbenoj) komunikaciji, ovisno o nizu izvanjezičnih okolnosti, pri imenovanju pojedinca ulogu identifikacijskog, odnosno diferencijacijskog člana preuzima osobno ime, osobni nadimak ili se, (uglavnom) varijantnom osobnom imenu pridaje singularizirani oblik obiteljskog nadimka.

Ostavljajući osobna imena i osobne nadimke za temu idućih radova⁴, u ovom ćemo se članku baviti analizom devetstotinjak obiteljskih nadimaka skupljenih za terenskog istraživanja u dvadesetak međimurskih naselja: Dekanovcu, Donjoj Dubravi, Donjem Mihaljevcu, Donjem Vidovcu, Draškovcu, Gornjem Mihaljevcu, Goričanu, Grkaveščaku, Hemuševcu, Kotoribi, Maloj Subotici, Prelogu, Preseki, Savskoj Vesi, Svetoj Mariji, Svetom Jurju u Trnju, Štrigovi i Žiškovcu. Građu smo upotpunili nekolicinom usput zabilježenih potvrda iz Lopatinca, Nedelišća, Novog Sela na Dravi, Stanetinca, Svetog Urbana i Vučetinca.

Svjesni smo da je riječ samo o dijelu stvarno živućih obiteljskih nadimaka mursko-dravskoga međurječja te da bi se apsolutnim popisom svega korpusa (ako je takav uopće moguć) i registracijom sve iznijansiranoosti njegove uporabe naišlo na pokoju u našoj građi nezabilježenu kategoriju ili oblik.

Zapažanja temeljena na analizi materijala kojim raspoložemo uspoređivat ćemo s dostupnim nam podacima o istovrsnoj građi drugih mjesta, krajina i zemalja (sjeverna Dalmacija, Slavonija, Slovenija, Pag, Banat, Turopolje, Sveti Ivan Zelina, srednje velebitsko Podgorje, Podravina, okolica Zagreba, Češka, Rumunjska) kako bismo uočili sličnosti i iščitali specifičnosti tog izuzetno zanimljivog, bogatog te zbog vezanosti isključivo uz usmenu komunikaciju⁵ zaboravu podložnog dijela međimurskog onomastikona.

Pri obradi, sustavnom popisu ili tek usputnom spominjanju obiteljskih nadimaka u onomastičkim, dijalektološkim, etnološkim i drugim časopisima i monografijama autori (donositelji građe, obrađivači) često bez eksplicite dane definicije antroponimske vrste koju nam prezentiraju, prelaze na njezinu obradu ili popis. Posljedica takvog pristupa jest podvođenje različitih onomastičkih jedini-

prezimenu (M. Radičev, *Prezimana i obiteljski nadimci Šokaca na Bregu*, Klasje naših ravni, 1-2, Zagreb 1944, 90); "Ima slučajeva da najbliži susjedi (kuća do kuće) ne znaju jedni drugima službeno prezime, nego se dozivaju obiteljskim nadimkom". (N. Kustić, *O semantičkom sadržaju i tvorbi obiteljskih nadimaka u Pagu*, Folia onomastica croatica, 2, Zagreb 1993, 80); "[Iména po chalupe] někde dřive nahrazovala vlastní oficiální příjmení do te míry že treba děti ve škole ani nevěděly, jak se vlastně mají podepisovat". (S. Utešený, *O rozlišovacích přízviscích u částí příjmení v obci*, Zpravodaj Místopisné komise ČSAV, VI/3, 1965, 162).

⁴ Prikaz i obradu osobnih imena u Međimurju načeli smo radom *Ženska osobna imena u Mariji na Muri* (Rasprave Zavoda za jezik, 13, Zagreb 1986, 175-189). Unatoč mnogobrojnim imenskim potvrđama, osobito kad je riječ o neslužbenim vrijantama (budući da su analizom obuhvaćena samo ženska imena samo jednog međimurskog naselja), ova tema čeka da bude obrađena u svojoj složenosti.

⁵ U Međimurju se obiteljski nadimci nikad ne javljaju u oficijalnom kontekstu. Tek u rijetkim slučajevima mogli bismo govoriti o pojavnosti u, nazovimo je tako, poluslužbenoj komunikaciji (crkveni oglasi, oglasi što ih čita ili kazuje bubnjar – mali birovi – na seoskim raskrižjima).

ca i njihovih oblika pod isti nazivnik⁶. Osim toga zamijetna je i terminološka neujednačenost te različiti odgovori na pojedina pitanja vezana uz obiteljske nadimke. Motivacijsko-tvorbenoj analizi prikupljenog materijala prethodit će stoga definicija međimurskih obiteljskih nadimaka, kratak opis njihova funkcioniranja u sustavu imenovanja međimurskog sela, a s tim u svezi i osvrt na pitanja vezana uz termin obiteljski nadimci, vrijeme njihove pojavnosti, sredinu (kontekst) njihove opstojnosti, mjesto u imenskoj formuli te odnos prema ostalim kategorijama antroponimskog sustava.

Međimurski su obiteljski nadimci *antroponimsko-toponimska kategorija pluralne forme vezana isključivo uz neslužbenu komunikaciju u seoskoj sredini*.

Ovisno o tome temelje li se na prezimenu dotične obitelji ili na kojem drugom onimskom, odnosno apelativnom leksemu podijelit ćemo ih na *prave* i *neprave*. *Pravi obiteljski nadimak* jest onaj fonološka postava osnove kojeg je različita od fonološke postave prezimena obitelji koja se njime imenuje (*Šuļevij*⁷ : *Varga*)⁸, a *nepravi* onaj koji se izvodi iz prezimena dotične obitelji (*Šuļevij* : *Šuļ*)⁹. Pripadnost prvoj od navedenih skupina ne znači (sinkronijski gledano) a priori i veću obavjesnost obiteljskog nadimka i obratno. Stupanj obavjesnosti uvjetovan je odnosima u samom sustavu obiteljskih nadimaka i odnosima u svekolikom antroponimikonu jednog naselja¹⁰.

U svom ćemo se radu baviti uglavnom pravim obiteljskim nadimcima jer je popriličan broj njih prežitak prošlih vremena koji će, ne bude li zapisan utrnuti zajedno s nekadašnjim oblicima života.

⁶ Npr. donose se samo nadimci koji se temelje na kakvoj (uglavnom negativnoj) karakternoj osobini njihova prvog nositelja, navode se samo singularni ili samo pluralni likovi, pojedini autori u obiteljske nadimke ubrajaju i one izvedene od prezimena dane obitelji, a drugi takve oblike ispuštaju iz analize itd.

⁷ Mjesto akcenta označeno je okomitom crticom ispred konsonanta koji neposredno prethodi akcentiranom silabemu ili ispred samog silabema ako njime počinje slog. "Srednje" palatalne afrikate bilježe se "trorogim" č i ž. Diftonzi se bilježe digramom, a da se slogovnost proteže na oba člana označuje se "dužicom" (uo) Ako se jedan od članova oslabljeno artikulira, bilježi se ekspozirano (ie). Zatvoreni vokali imaju točku, a otvoreni "repić" ispod znaka (o, e).

⁸ U našoj onomastičkoj literaturi vrlo često se jedino ti oblici nazivaju obiteljskim nadimcima (usp. npr. Ž. Bjelanović, *Obiteljski nadimci u sjevernoj Dalmaciji*, Onomastica jugoslavica, 8, Zagreb 1979, 75). Drukčiji pristup nalazimo u autorā češkog onomastičkog časopisa *Zpravodaj Místopisné komise ČSAV* (dalje ZMK), odnedavno preimenovanog u *Onomastický zpravodaj ČSAV*. U radovima posvećenim "jménam po chalupe" redovito se navode primjeri tipa *Hu Konopü* (=jméno po chalupě) : *Konop* (=prezime sadašnjeg vlasnika kuće); *Hu Švajnerüc* : *Švajner* (ZMK VIII/2, 1967, 122); *U Kasnerü* : *Kastner* (ZMK VII/4, 1966, 251); *U Paškü* : *Pašek* (ZMK IX/3, 1968, 393), *U Tulačkü* : *Tulačka* (ZMK IV/3, 1963, 155)...

⁹ S. Sekereš (*Slavonski porodični nadimci*, Onomastica jugoslavica, 3-4, Zagreb 1973-1974, 146) nadimke koji se izvode od prezimena zove *porodičnim prezimenima*.

¹⁰ Npr. u Sv. Mariji nepravi obiteljski nadimak *Pong'rocëvij* (: prezimenu *Pongrac*) preciznije identificira denotat nego pravi obiteljski nadimak *Ba'ričëvij* (:Štefíc) jer obitelji s nadimkom *Ba'ričëvij* ima više dok su *Pong'rocëvij* samo jedni iako prezime *Pongrac* nose pripadnici više obitelji.

Termin

U literaturi u kojoj je riječ o obiteljskim nadimcima naišli smo na različite termine¹¹: *nadimak*¹², *ime po kući*¹³, *obiteljski nadimak*¹⁴, *obiteljski nadimak u službi prezimena ili neslužbeno prezime*¹⁵, *porodični nadimak*¹⁶, *porodično (neslužbeno) prezime*¹⁷, *sekundarno ili drugo prezime*¹⁸.

Uočava se prevaga dvoleksemnih izraza čiji je drugi leksem *nadimak* (*obiteljski, porodični*), odnosno *prezime* (*neslužbeno, sekundarno, drugo, porodično*). Ako pod prezimenom razumijemo "stalnu, nasljednu i nepromjenljivu identifikacijsku oznaku koja ima službeno-pravni status"¹⁹, svako je prezime službeno. Neslužbenog (drugog, sekundarnog) prezimena nema. Neslužbeno (drugo, sekundarno) prezime nije prezime već nadimak²⁰. Stoga držimo da je termin *nadimak* (kao dio složenog termina) prikladniji za označivanje onomastičke kategorije o kojoj je riječ. Međutim, kako je nadimak hiperonim, valja mu predmetnuti diferencijacijski član da bi se postigla terminološka razlika između *osobnog* i *obiteljskog* (ili *porodičnog*) nadimka. Ne ulazeći u sociološko-etimološku analizu

¹¹ Terminoloških različitosti nije pošteđena ni ostala onomastička, odnosno lingvistička literatura. Usp. Ž. Bjelanović, *Antroponimija Bukovice*, Split 1988, 31.

¹² S. Debeljak, o.c., D. Chloupek, *Nadimci iz turopoljskih sela*, ZNŽO, 42, Zagreb 1964, 49-52.

¹³ M. Lončarić, *Prilog tvorbi živih imena u kajkavskom narječju*, Četrta jugoslavanska onomastična konferenca, Ljubljana 1981, 343.

¹⁴ P. Rogić, *Antroponimija i porijeklo stanovništva u naseljima srednjeg velebitskog Podgorja*, Hrvatski dijalektološki zbornik, 2, Zagreb 1966, 303-323; Ž. Bjelanović *Obiteljski ...*; N. Ritić-Beljak, *Smisao seoskih nadimaka*, Narodna umjetnost, Zagreb 1976, 93-108; P. Šimunović o.c.; N. Kustić o.c.

¹⁵ E. Barić, *Rusinska prezimena*, Četrta jugoslavanska onomastična konferenca, Ljubljana 1981, 228.

¹⁶ Ovaj termin nalazimo u S. Sekereša, (o. c.) neki ga onomastičari (P. Rogić, Ž. Bjelanović) rabe kao sinonim obiteljskom nadimku, a isključiv je u srpskoj literaturi (usp. npr. J. Mihajlović, *Vojvodanska "poruganija"*, Prilozi proučavanju jezika, 2, Novi Sad 1966, 145-160; S. Đapić, *Nadimci i prezimena u Kumanu (Banat)*, Prilozi proučavanju jezika, 2, Novi Sad 1966, 161-164; J. Stamenković, *Onomastički podaci za deset sela na desnoj obali Južne Morave (opština Vranje)*, Onomatološki prilozi, II, Beograd 1981, 405-445).

¹⁷ *Osnoven sistem i terminologija na slovenskata onomastika*, Skopje 1983, 270. Usp. i ekvivalente iz drugih jezika koji se tu navode: *jméno po chalupě* (češki), *živé rodinné meno/meno podl'a domu* (slovački), *nazwa oddomowa* (poljski), *domowe mjeno; dommowe mě* (lužičkosrpski), *prozvišće po nazvaniju doma* (ruski), *prizvis'ko za domivkoju/budnikom* (ukrajinski), *sjamejnaja mjanuška/mjanuška sjam'i* (bjeloruski), *primek po vzdevkih//po hišnih imenih* (slovenski), *ime spored domot* (makedonski), *ime po čeljad/čeljadno ime* (bugarski), *Hofname* (njemački).

¹⁸ P. Rogić, *Lična i porodična imena u jeziku*, Rad, 303, Zagreb 1955, 215; Ž. Bjelanović, *Obiteljski...*, 76; N. Kustić, o.c., 81.

¹⁹ P. Šimunović, o.c., 16.

²⁰ Nadimak je (u antroponimiji) sve što nije osobno ime. Prema tome i prezime je nadimak (a ne obratno) koji se od ostalog nadimačkog korpusa razlikuje stalnošću, nasljednošću i nepromjenjivošću.

sadržaja leksema porodica i obitelj²¹, a pod pretpostavkom da je element postojanja srodničkih odnosa genus proximus, a element zajedničkog obitavanja²² differentia specifica obitelji u odnosu na porodicu, držimo da termin *obiteljski nadimak* preciznije označuje denotat od termina *porodični nadimak*. Potonji termin mogao bi se upotrebljavati u slučajevima kada se isti obiteljski nadimak nose članovi nekoliko obitelji povezanih (bližim ili daljim) rodbinstvom²³.

U međimurskoj kajkavštini nadimak je 'cōna/'cuna/'cuona (: njem. Zuname)²⁴ a obitelj je *drū'žina*, odnosno *fa'milija*. Sintagma koja bi bila jednakovrijedna terminu obiteljski nadimak ne postoji²⁵.

Želimo li saznati obiteljski nadimak pojedinom članu te obitelji postaviti ćemo pitanje: 'kak vas 'zovu/'zovejū, 'kak vam go'vore|go'vorijū²⁶, 'kak vas 'muojo²⁷, odnosno 'či(ji) s|stē²⁸.

Postanak obiteljskih nadimaka

Postanak obiteljskih nadimaka kao antroponimske kategorije smješta se u pretprezimensko doba²⁹. Tada se (uz osobni nadimak, zanimanje, ime roditelja i

²¹ Vidi M. Moguš, *Obitelj ili porodica*, Jezik, 5, Zagreb 1973-1974, 155-156; R. First-Dilić, *Porodica i obitelj – domaćinstvo i kućanstvo*, Revija za sociologiju, 2-3, Zagreb 1976, 86-92.

²² Pojedini autori uz temin *obitelj/porodica* rabe i izraz *kuća* (kao mjesto zajedničkog obitavanja; P. Rogić, *Lična...* 215; S. Debeljak, o.c., 306). Usp. i *hižna imena* u M. Radičev, o.c., 90.

²³ Npr. u Svetoj Mariji obiteljskim nadimkom *Ba'ričevj* imenuju se članovi petnaestak obitelji koje su u bližem ili daljem srodstvu. Prema tome porodični nadimak (nadređeni pojam) *Ba'ričevj* obuhvaća petnaestak istoizraznih obiteljskih nadimaka. Porodični je nadimak *Fran'cozovj* u Goričanu, *G'rofej* u Štrigovi itd.

²⁴ Usp. izraze *špicnamet* (Srijem, Bačka, Čučerje), *poruganije* (Srijem, Bačka), *nadimak*, *prikrpa* (Turopolje), *prišvarek* (Sv. Ivan Zelina, Samobor, Gradna), *privvarek*, *špicnamlin* (Sv. Ivan Zelina), *špicnamen* (Psarjevo, Resnik), *cuna* (Mursko Polje, Slovenija) *domaća ili vulgarna imena* (Slovenija), *prikljuk* (Samobor, Gradna).

²⁵ Neki informanti isticali su da je *cona* samo onaj nadimak koji se temelji na kakvom šaljivom ili podrugljivom leksemu, (tj. samo *prišvarek* /*Spitzname*/ vidi *Osnoven sistem...* 175).

²⁶ Neki informanti prave razliku *'zovejū nas* (= prezime) i *go'vorijū nam* (= obiteljski nadimak).

²⁷ Ovaj smo upit zabilježili u Štrigovi. Odgovor uključuje prijelog *za* i obiteljski nadimak u akuzativu (*'muoju ih za K'ocgngkove*).

²⁸ Na to pitanje nećemo uvijek dobiti istovjetan odgovor, ali on će u pravilu sadržavati obiteljski nadimak bilo kao jednočlani izraz (tip *Ba'ričef*), bilo njegov singularizirani lik u dvočlanoj ili višečlanoj sintagmi (*'Ba'ričevoga 'Ivėka ('sin)*).

²⁹ Usp. J. Beneš, *O českých příjmeních*, Praha 1962, 10; P. Šimunović, o.c., 29. Drukčije misle Ž. Bjelanović (*Obiteljski...* 89) i N. Ritig-Beljak (o.c., 97) koji postanak obiteljskih nadimaka vežu uz raspad patrijarhalnih zadruga. Možda se tada, zbog masovnosti pojave obiteljskih nadimaka kao razlikovnih oznaka istoprezimenskih obitelji, stvorio privid tek tadašnje pojavnosti, iako su se oni mogli javiti i ranije. Činjenica je, naime da su se zadruge i ranije dijelile (D. Pavličević/ *Hrvatske kućne zadruge I*, Zagreb 1989, 333: "Postupno se došlo do spoznaje da su se zadruge oduvijek dijelile i da je to bila prirodna pojava, ali su se počele razlikovati diobe rasta od dioba raspadanja").

sl.) pridruživao osobnom imenu da bi identifikacija bila preciznija. U prezimensko doba on se (barem u početku) kao distinktivni element nadijeva obiteljima istog prezimena³⁰. Možda bi na teorijskom planu, preciznosti radi, dobro bilo razlikovati *obiteljski pridjevak*³¹ (upotreba kojega pretpostavlja pridavanje osobnom imenu u sustavu jednoimenske formule) i *obiteljski nadimak* – spominjanje kojega pretpostavlja dodavanje osobnom imenu ili imensko – prezimenskom sklopu u sustavu dvoimenske formule³².

Iz odgovora informanata na naše upite o razlozima nadijevanja upravo tog nadimka dotičnoj obitelji dobili smo i informacije o njihovoj starini – zaključili smo da su pojedini obiteljski nadimci: a) vrlo stari (informanti obično kažu: *tak im govore od negda sveta, tak ih zovu od vajakada, Bog (dragi) zna od da jim tak govore*), b) stari (informanti znaju razlog nadijevanja obiteljskog nadimka: saznali su ga od prijašnje generacije ili su i sami poznavali osobu čije je osobno ime, prezime itd. ugrađeno u obiteljski nadimak i c) novi.

Obiteljski su nadimci nasljedni³³, no, za razliku od apsolutne nasljednosti prezimena, njihova je nasljednost relativna. Prenoseći se s generacije na generaciju oni žive stanovito vrijeme (dužina njihova života ovisi o izvanjezičnim čimbenicima) da bi se ugasili (smrću ili odseljenjem) svojih nositelja i(li) bili zamijenjeni novima. Dakle, obiteljski nadimci živa su onomastička kategorija ne samo zato što su sastavni dio današnjeg onomastičkog sustava već i stoga što smo i danas svjedoci njihova nastanka, života i nestanka. Istina, čini se da je novih obiteljskih nadimaka sve manje (ako se izuzmu oni u prijelaznoj fazi od pravih k nepravima – kad u kuću dođe zet ili /rjeđe/ skrbnik), a proces nestanka starih sve očitiji³⁴. Razlog takvu stanju jest i današnja, sve malobrojnija obitelj (je-

³⁰ U nekim našim krajevima tako postaje treći član (tročlane) imenske formule.

³¹ P. Šimunović (o.c., 282) govoreći o sustavu imenovanja u doprezimenskom dobu za dodatke osobnom imenu radi pobliže identifikacije upotrebljava izraz *pridjevak* (staleški *pridjevak*, topički *pridjevak*, etnički i etnonimski *pridjevak*, kognomenski *pridjevak*, uslužni *pridjevak* i patronimički *pridjevak*).

³² To bi se moglo proširiti i na terminološko razgraničenje *pridjevak* – *nadimak*. Naime, ta su dva termina prema terminološkom priručniku *Osnoven sistem i terminologija na slovenskata onomastika* (str. 172) hrvatska, odnosno srpska varijanta čije je značenje "Dopolnitelno, neoficijalno sopstveno ime koe najčesto karakterizira lica, mesta ili predmeti itn. i se odnesuva na zanimanje, osobini, poteklo itn. na nositelot na imeto; no ne mora, da sadrži pozitivna ili negativna ocenka."

³³ Usp. J. Lisac, *Imenski sustav u službenoj i neslužbenoj uporabi u Gorskom Kotaru*, Četrta jugoslavanska onomastična konferenca, Ljubljana 1981, 337; D. Chloupek, o.c., 49; P. Rogić, o.c., 312; ZMK, V/5, 1964, 317.

³⁴ Nažalost, nepostojanje barem nekoliko desetljeća starog popisa obiteljskih nadimaka, onemogućuje da zorno prikazemo mijene unutar sustava obiteljskih nadimaka međimurskog sela. Zanimljive rezultate dala bi usporedba sadašnjeg fonda obiteljskih nadimaka onih mjesta za koja je početkom, odnosno sredinom ovog stoljeća vrijedila tvrdnja da: "Skoro svaka obitelj odnosno kuća i imade svoj nadimak" (M. Radičev, o.c., 90); "Gotovo ... svaka obitelj" ... ima svoj stalni nadimak, "često i po dva ili više njih" (P. Rogić, o.c., 312); "U općini Sv. Ivana na Zelini ... će se

dinci uglavnom ostaju u roditeljskom domu) te česte udaje i ženidbe u druga mjesta u Međimurju i izvan njega; pokretljivost stanovništva je veća, odlazi se na školovanje, na rad u bliže ili dalje gradove, a na obiteljska se ognjišta vraća vikendom, za praznike, blagdane ili godišnje odmore.

Kontekst, sredina, okruženje

Obiteljski su nadimci obilježje seoskog antroponimikona. Oni nastaju u relativno maloj i zatvorenoj seosko-patrijarhalnoj sredini³⁵ koju karakterizira međusobna ovisnost žitelja, upućenost jednih na druge, česti rodbinski i svojinski odnosi³⁶. Gotovo svakodnevna komunikacija susedljana³⁷ težeći jezičnoj ekonomiji i onomastičkoj funkcionalnosti zahtijeva da se minimalnim brojem jezičnih jedinica postigne maksimalna preciznost imenovanja. Kako tom zahtjevu, zbog gotovo redovite entropije, ne udovoljava samo osobno ime, a imensko-prezimenska sintagma nije uobičajena, posize se za obiteljskim nadimkom.

Mjesto u imenskoj formuli

Oficijalna, imensko-prezimenska formula koju zahtijeva službeni kontekst

teško naći kuća ... da ne bi imala svojega nadimka" (S. Debeljak, o.c., 20); "Rijetke su porodice, koje nemaju nadimak ... češći je slučaj, da pojedine porodice imaju dva ili više nadimaka" (D. Chloupek, o.c., 52); "U starinskim naseljima Slavonije i južne Baranje gotovo svaka porodica ima i nadimak (S. Sekereš, o.c., 142)..."

³⁵ Svako selo ima svoj sustav obiteljskih nadimaka. Često u različitim naseljima nalazimo jednake oblike (npr. *Ko'vočevj/Ko'vočovi, Zvo'norovi, Čimeštrovi, Ko'lorovi* ...; usp. sličnu situaciju u prezimskoj građi (P. Šimunović, o.c.; V. Zečević, *Najčešća prezimena u Hrvatskoj*, Onomastica jugoslavica, 10, Zagreb 1982, 269-275) što (za razliku od nazočnosti istih obiteljskih nadimaka unutar jednog sela) ne utječe na preciznost onomastičke obavijesti jer se u prilično rijetkoj interseoskoj komunikaciji poseže za etničkim, ojkonimskim i drugim oznakama. Govoreći o problemu "mikro" i "makro" u onomastici A. V. Superanska (*Obščaja teorija imeni sobstvenogo*, Moskva 1972, 170) među ostalim navodi da "karakteristika onomastičkejskoj leksiki po liniji "mikro" – ("mezo") – "makro" možet oboznačat' ... v sociologičeskom aspekte: uzkolokalnye imenovanija s maloj izvesnostju – imenovanija, izvestnye bolee ili menea širokomu krugu lic, – vseobšče izvestnye." Prema toj podjeli obiteljski nadimci čine mikrosustav. U Svetoj Mariji (relativno kratak boravak u drugim mjestima nedovoljan je da se registrira svo bogatstvo onomastičkog sustava) postoji obiteljski nadimak (*Francekovi*) koji je nastao i živi isključivo u odvojuku jedne ulice.

³⁶ U prigradskim naseljima i naseljima koja imaju neke elemente urbanih sredina (u jednim i u drugim naseljima znatan je broj doseljenika) uočava se znatno osiromašenje obiteljsko-nadimačkog fonda.

³⁷ Pri susretu sumještana umjesto *dobar dan* (koji je istisnuo prijašnji pozdrav *Hvaljen Isus*, ograničivši njegovu uporabu samo na susret sa svećenikom) čuje se *kam ideš/idete, de si/stę bil(i)*, a jedan od potencijalnih odgovora jest prijedložna sintagma s obiteljskim nadimkom (*prež Ko'vočę, prež Pan'čęro...*).

u svakodnevnoj se komunikaciji pretače u različitosti³⁸ raspona od jednoimenosti (npr. u obiteljskom krugu) preko dvoimenosti (tip 'Šuļeva Kata) do višečlane imenske formule (rabi se uglavnom onda kad se sugovorniku želi prenijeti poruka o osobi koju ovoj ne može točno prepoznati na osnovi imenske formule s manjim brojem komponenata (Re'nata (k)ći 'Korčija Ho'ňodovoga s Pri'ekmoštja).

Najčešći ekvivalent službenoj imensko-prezimenskoj formuli jest neslužbena dvoimenska formula³⁹ čije su sastavnice singulariziran lik obiteljskog nadimka i varijanta osobnog imena (tip 'Šuļeva Kata)⁴⁰. Poredak imenskih sastavnica (osobno ime, obiteljski nadimak) nije fiksiran – što znači da osobno ime može prethoditi singulariziranom liku obiteljskog nadimka i obratno.

Dakle, ulazeći u (dvo)imensku formulu obiteljski nadimak redovito biva singulariziran⁴¹.

Oblici obiteljskih nadimaka s obzirom na vrstu riječi i (muški/ženski) denotat

Budući da se obiteljski nadimci često javljaju i kao pridjevi ('Pivarovj) i kao imenice⁴² ('Pivarj), i singularizirani su oblici dvojaki:

- a) pridjevski: 'Pivarof 'Miška, 'Pivarova 'Ilka
- b) imenički: 'Pivar ('Miška), 'Pivarica ('Ilka).

Pridjevski oblici zahtijevaju nadopunu osobnim imenom⁴³ koja uz imenički oblik obiteljskog nadimka nije obavezna iako može doći (zato imena pod b) stoje u zagradi). Ženski lik imeničkog obiteljskog nadimka ('Pivarica) izvodi se iz muškog lika imeničkog obiteljskog nadimka ('Pivar). Derivirani ženski likovi (s osobnim imenom ili bez njega) imaju ili imeničku ili pridjevsku osnovu: 'Pivarica ('Ilka), 'Reškovića ('Mara). Vidi shemu 1 (str. 40).

Derivacijski sufixi kojima se tvore ženski (imenički) oblici obiteljskih nadi-

³⁸ Na razlike između oficijalne imenske formule ("imja + otčestvo + familija") i njezinih neoficijalnih ("silno otičajušćimjsja ot jedinoj oficijalnoj") varijana u bivšoj RSFSR upozorava A. V. Superanska (o.c., 175).

³⁹ Smatramo da se u međimurskom kontekstu ne može govoriti o plurideterminaciji (koja pretpostavlja navođenje više onima in continuo) u kojoj je obiteljski nadimak treća determinacija (prethode mu osobno ime i prezime). Usp. V. Putanec, o.c., VII, Z. Bjelanović, o.c., 76.

⁴⁰ Identičan primjer imenske formule iz Psarjeva navodi S. Debeljak (o.c., 306).

⁴¹ Pri imenovanju pojedinca čije je ime, nadimak, zanimanje... poslužilo kao predložak u tvorbi obiteljskog nadimka izostaje uporaba uobičajene imenske formule: *Martinof Martjn, *Pičolekof Štef, *Miška Kovočef. Oni se uglavnom identificiraju samo pomoću jednoimenske formule: Martjn, Pičolek, Kovoč.

⁴² Onimi su najčešće imenice ili pridjevi. Potonji vrlo često podliježu procesu supstantivizacije. Usp. Superanska o.c., 110.

⁴³ Iznimno su rijetki slučajevi da se obiteljski nadimak uporabi kao mononim ('Šuļeva). Takva uporaba pretpostavlja vrlo uzak krug korisnika.

maka:

- ica:** 'Pivarica (Sv. Marija), G'rofeškovića (Štrigova), Beñ'koica (D. Dubrava), Š'midojica (D. Vidovec)⁴⁴, Zvoña'rica (Sv. Juraj u Trnju), 'Majzekovića (Goričan)
- ka:** 'Ružička (Sv. Marija), Ba'neška (D. Vidovec), 'Galovička (Draškovec), Ho'dinka (G. Mihaljevec), 'Šoparka (Goričan)
- ina:** Čemęšt'rina (D. Dubrava), Mrňaf'čina (D. Dubrava), Š'ra'sina (D. Dubrava), Šafa'rina (D. Dubrava), Draksa'rina (D. Vidovec)
- ča:** Beř'lača (D. Dubrava), Lov'rinča (D. Vidovec)
- (in)ka:** Bata'linka (D. Vidovec), Fiľe'sinka (Sv. Marija)
- (keš)ica:** Jan'tonkešjica, Se'linkęšjica (D. Dubrava)
- (žer)ica:** Šteřin'žerjica (Sv. Marija)
- a:** 'Lukša (Goričan)
- (ač)ica:** 'Riglačica (Draškovec)
- ika:** Žvorčjka (Draškovec)

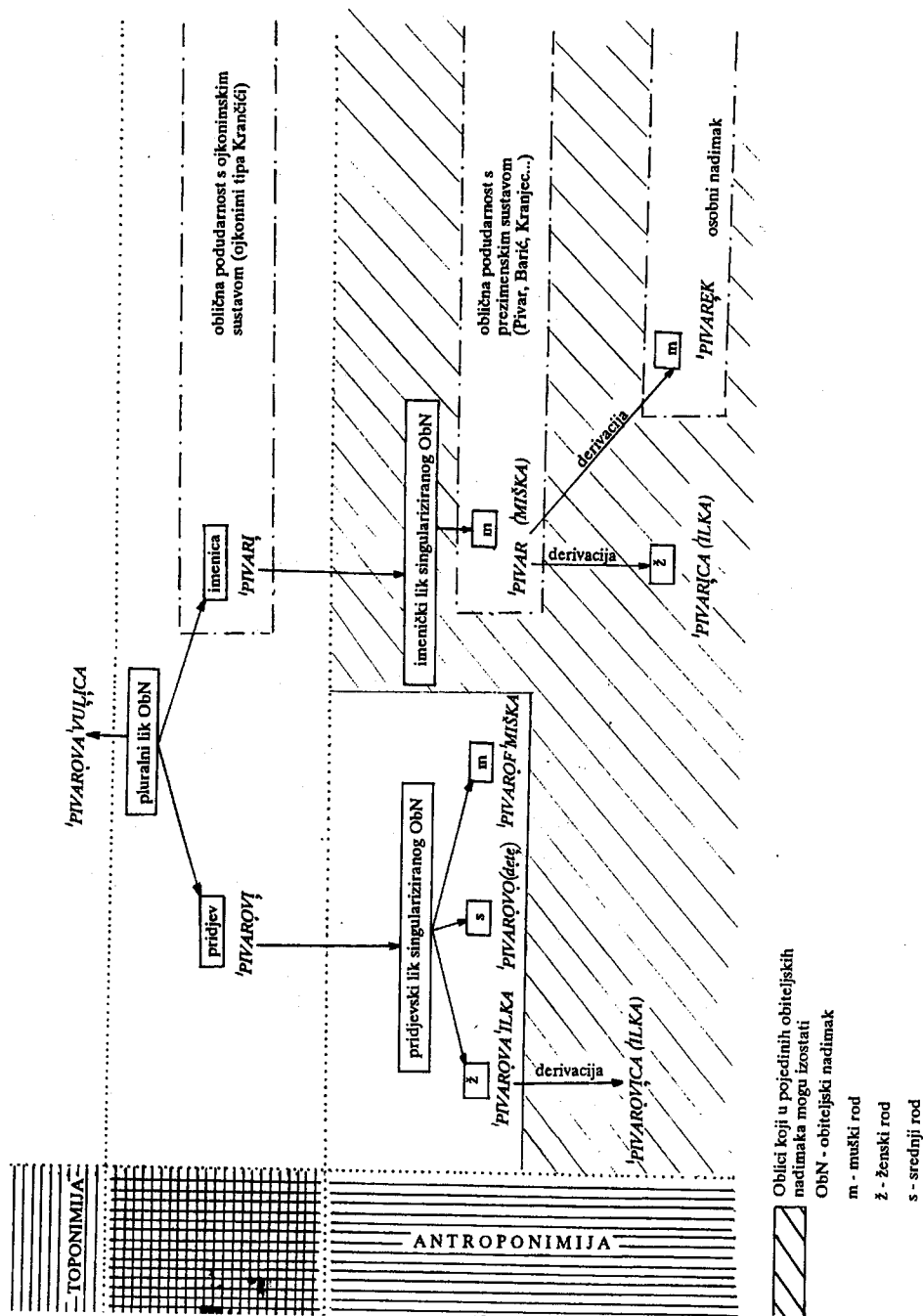
S obzirom na frekventnost u tvorbi obiteljskih nadimaka pojedinog sela i areal rasprostranjenosti možemo ih podijeliti na:

- a) vrlo frekventne i opće proširene (-ica i -ka)
- b) frekventne ali ograničene na antroponimikone nekoliko susjednih naselja (-ina i -ča)
- c) nefrekventne pojedinačne primjere zabilježene u različitim naseljima (-(in)ka, -(keš)ica, -(žer)ica, -a, -(ač)ica, -ika).

Sufiksi -ica, -ka, -ina i -ča sudjeluju i u tvorbi ženskih oblika nepravih obiteljskih nadimaka čija je pojavnost, naravno, svedena na sferu neslužbene uporabe (D'vorskijevica, No'vokovića, 'Antoľička, 'Gašparička, Top'lača, Lj's'jača...).

Od svakog se obiteljskog nadimka ne izvode ženski imenički oblici, a rjeđe ni muški oblici nisu uobičajeni (npr. u Svetoj Mariji obiteljski nadimci 'Ivjećevj, 'Svetovj, Bla'žinovj, Š'tefjčevj... nemaju imeničke već samo pridjevske likove: 'Ivjećeva 'Jonjica, 'Ivjećeva 'Micjka, 'Svetof 'Miška, Bla'žinovja 'Luba, Š'tefjčef 'Joškęc, ali ne i *Ivjica, *Svet, *Blažjinka, *Štefjčka).

⁴⁴ Ako sufiksu -ica prethodi v (iz -ov), ono ispada u potvrdama iz D. Dubrave i D. Vidovca.

Shema 1

Različiti imenovatelji ponekad mogu istu osobu imenovati obiteljskim nadimkom tvorenim dvama sufiksima koji se dodaju istoj ili različitoj osnovi: 'Pivarica i 'Pivarka, 'Peť'rokovica i 'Peť'ročka. Tako nastaje (tvorbenim načinom uzrokovana) višeimenost. No, različiti sufiksi dodani istim obiteljskim nadimcima mogu imati distinktivnu ulogu pri imenovanju dviju osoba: 'Šuļeva 'Jona = 'Šuļica, 'Šuļeva 'Marica = 'Šuļka. Isto tako ponekad može prisutnost odnosno odsutnost pridjevskog segmenta biti iskorištena kao razlikovni element (npr. u oblicima: 'Krońčevica i 'Krońčica).

Distribucija sufikasa može biti zadana završetkom osnove: tako npr. osnovama koje završavaju na -ič uvijek će se pridodati sufiks -ka ('Ba'rička, 'Domjńńska, 'Rużyčka, 'Magda'lenička, 'Bujanička) a osnove koje završavaju na -ek ili -ov pretežno će imati sufiks -ica ('Šuļekica, 'Prajzekica, 'Dudekica, 'Nemčevica, 'Łę'vokovica, 'Prełčevica).

Obiteljski nadimci antroponimsko-toponimska kategorija

S obzirom na pripadnost onimskoj vrsti obiteljski se nadimci u onomastičkoj literaturi bezizuzetno svrstavaju u antroponime. Riječ je o skupnim antroponimima, a osnovni oblik njihove pojavnosti jest plural ('Šuļevi, 'Krońčevi...) ⁴⁵ što je odraz sadržaja (prvotnog) denotata (obitelj pretpostavlja više jedinki).

U Međimurju obiteljski nadimci osim antroponimske komponente ("vlastito ime ljudi") ⁴⁶ protežući se na grunt (posjed, kuću, imanje) gdje ti ljudi žive sadrže i (mikro)toponimsku komponentu. Oni se jednom ponašaju kao (selilački) antroponimi (sele se zajedno s pojedincem, odnosno inokosnom obitelji koja napušta matičnu obitelj), a drugi put kao (nepokretljivi) (mikro)toponimi ⁴⁷.

Sveza ljudi – grunt toliko je jaka da obiteljski nadimak ostaje i onda kad se jedan od članova te sveze promijeni (na gruntu ostane živjeti samo jedan član – 'Antoļičevi – ili grunt potpuno opusti – 'Fiļeševi).

Nerijetki su također slučajevi da se grunt proda, a novi vlasnik naslijedi obiteljski nadimak prijašnjeg gazde.

Napomienljivost sadržaja obiteljskog nadimka ogleda se i u (istina, rijetkim) primjerima imenovanja njiva što se pružaju tik do naselja, a u čija su imena (uglavnom sintagme s prijedlozima) ugrađeni obiteljski nadimci: Za 'Pekom, Za 'Nožom, Preť 'Fe'rencom, Za 'Matoļinękom, Za 'Mi'hoļom ⁴⁸. Osim toga,

⁴⁵ Onomastički je plural linearan: Ba'ričevi = Ba'rić + Ba'rić + Ba'rić ... Naime, izostanak plurala u onimima jedna je od razlika između onima i apelativa (v. P. Šimunović, *Istočnojadranska toponimija*, Split 1986, 210). "Za razliku od osobnog imena, osobnog nadimka i patronima obiteljski se nadimak najčešće javlja u množinskoj formi." (Ž. Bjelanović, *Obiteljski...* 79).

⁴⁶ "Antroponimi odnosjatsja k imenovaniju ljudej i tolko ljudej". (A. V. Superanska, o.c., 174).

⁴⁷ O razlici između toponima i antroponima vidi P. Šimunović, *Istočnojadranska ...* 13.

⁴⁸ Ovi mikrotoponimi supostoje sa svojim oficijalnim (u katastarskoj knjizi upisanim) varijantama: Za og'radom, Gra'berje, 'Vitomerec, 'Škarje.

obiteljski nadimci služe i kao svojevrsni orijentiri u prostoru⁴⁹ (uobičajeno je reći ... to se dogodilo *prət Buzjakom*, čekaj me *prət S'vetom* ...), a postojanost na osi prostora svojstvena je upravo toponimima⁵⁰.

U usporedbi s ojkonomima patronimsko-zadružnog tipa (*Aleksinci*) koji su u svom razvoju prošli tri faze: I. imenovanje ljudi, II. imenovanje ljudi i mjesta, III. imenovanje mjesta⁵¹, glavnina međimurskih obiteljskih nadimaka mogla bi se opisati kao druga od navedenih faza⁵². S tom razlikom što vezanost uz osobu čije je ime, prezime, nadimak i dr. u osnovi obiteljskog nadimka nije obavezna.

Nadimak ugledne i(li) po čemu drugom poznate obitelji često je ugrađen u neslužbena imena ulica: *Pivarova vu'lička*, *Juricof 'kot*, *Tuteškova 'vulica* (vidi shema 1, str. 40). Osim širokog areala prepoznatljivosti pojedinog obiteljskog nadimka razlog da se kojoj ulici ili dijelu ulice nadjene ime s ukomponiranim obiteljskim nadimkom, može biti i postojanje većeg broja susjednih obitelji istog nadimka: *Gašparičeva 'vulica* u Svetoj Mariji (u kojoj je 7 obitelji Gašparićevih), *Ma'rušakova 'vulica* u D. Dubravi, *Mar'čecova 'vulica* u Nedelišću... U potonju skupinu ulazi i *Kmeťovo 'selo* (:obiteljski nadimak *Kmeťi*) jedan od triju dijelova (tu su još i *Poslovo 'selo* i *Dolja Dob'rava*) gornjomeđimurskog naselja Gornja Dubrava.

Obiteljski nadimak prema ostalim antroponimskim kategorijama

Obiteljski nadimak (kao i osobni nadimak) uglavnom ulazi samo u neslužbeni antroponimikon, a osobno ime i prezime sastavni su dio službenog (obvezatno se javljaju zajedno) i neslužbenog antroponimikona.

S obzirom na kronologiju pojavnosti u antroponimskom sustavu obiteljski nadimak nalazi se između osobnog imena i osobnog nadimka, s jedne, i prezime-na, s druge strane.

Obiteljski nadimak može imati pluralni oblik (a da pri tom uvijek ne mora imenovati više članova neke obitelji, npr. kad je od nekad brojn(ij)e obitelji ostao samo jedan član) i singularni (kad imenuje pojedinog člana neke obitelji). Za osobno ime, prezime i osobni nadimak primarna je pojavnost u singularu.

Obiteljski nadimak, prezime i osobni nadimak nadijevaju drugi (u prezime-na je taj proces davno završen)⁵³. U njih (ne u svih u podjednako mjeri) ponekad

⁴⁹ Orijentacijsku funkciju "jmen po chalupě" spominje M. Korandová u radu *O názvech "po chalupě" ve Stráži na Choolsku* (ZMK, IV/2, 1963, 147-148).

⁵⁰ Vidi P. Šimunović, *Istočnojadranska...* 13.

⁵¹ W. Lubaś, *Stowotworstwo południowostowiańskich nazw miejscowych z sufiksami -ci, -owci, -inci itp.*, Katowice 1971, 15.

⁵² Usp. i napomenu Ž. Bjelanovića (o.c., 84) da obiteljski nadimci čija se tvorba opisuje: geografski pojam + -ani, -ari (tip *Dolari*) primarno ne znače "grupa ljudi" već "lokalitet" na kojem se (ili u kojem se) ta grupa ljudi nalazi".

⁵³ Tridentinski su zaključci pridonijeli stabilizaciji oficijalnog sustava imenovanja. No ipak, u

su zamijetne pejorativne značenjske vrijednosti koje se s vremenom mogu neutralizirati), a osobno ime izabire se u obiteljskom okružju (o "apsolutnoj" slobodi izbora može se govoriti tek u novije vrijeme).

Obiteljski nadimak, prezime i osobno ime najčešće su denotativnog značenja (iako nije isključena ni pojava pejorativnih prizvuka: 'čorijčvji). Osobno ime u službenoj je postavi denotativno (iako se sam lik ponekad kosi s time: *Nadica, Kata*), a u neslužbenoj se javlja u različitim varijantama i varijacijama (*Mara, Mariča, Mariča, Marena, Mica, Micika, Micka...*).

Nasljednost je svojstvena svim navedenim kategorijama s tom razlikom što je u prezimena ona apsolutna, a u osobnih imena, osobnih nadimaka i obiteljskih nadimaka relativna uz napomenu da je u obiteljskih nadimaka čestotnija nego u osobnih imena i osobnih nadimaka.

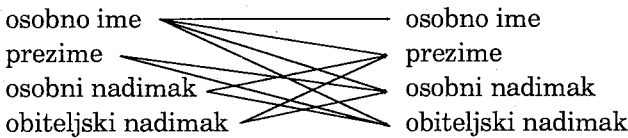
Obiteljske nadimke (uz uvjet da izuzmemo nepravne) i osobne nadimke nemaju svi za razliku od prezimena i osobnih imena.

Obiteljski nadimak može biti predloškom prezimenu (sinkronijski plan ne omogućuje razgraničenje jer su prezimena već dugo ustaljena) i osobnom nadimku, osobni nadimak ugrađen je u prezime i obiteljski nadimak, a prezime može poslužiti kao osnova u tvorbi osobnog nadimka i obiteljskog nadimka, dok se na osobnom imenu mogu temeljiti sve ostale antroponimske kategorije (uključujući i samo osobno ime).

Prikaz i primjeri mogućnosti međusobne motiviranosti:

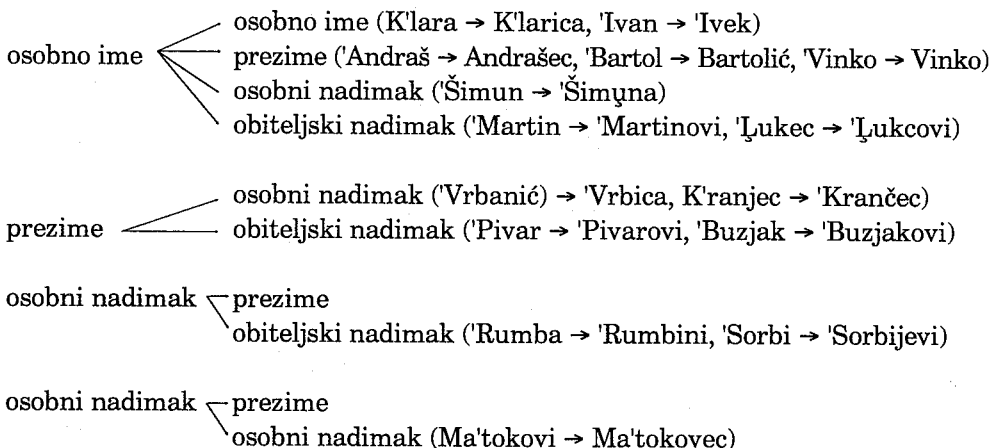
osnova antroponima

antroponim

matičnim knjigama nailazimo na pojedinačne primjere narušavanja pretpostavljenog reda: npr. različiti su zapisi istog prezimena: *Raif – Reif* (M. Središće), *Pfaijer – Pfeifer* (Martinovski Vrh) *Šebeštjan – Sebeštijan – Sebeštjan – Šebestijan* (Kotoriba); prezimena se temelje na istoj osnovi ali im je tvorbeno struktura različita: *Blažeka – Blažeković* (M. Subotica); jedno prezime biva zamijenjeno drugim: *Bosman → Belovari*; ili se jedno vrijeme upotrebljavaju zajedno: *Orehovec Barić, Barić Orehovec* da bi se vremenom ustalio samo jedan od članova te udvojene sintagme (*Barić* ili *Orehovec*) s time da se dogodilo da braća nose različita prezimena (primjeri iz Sv. Marije).

Primjeri:

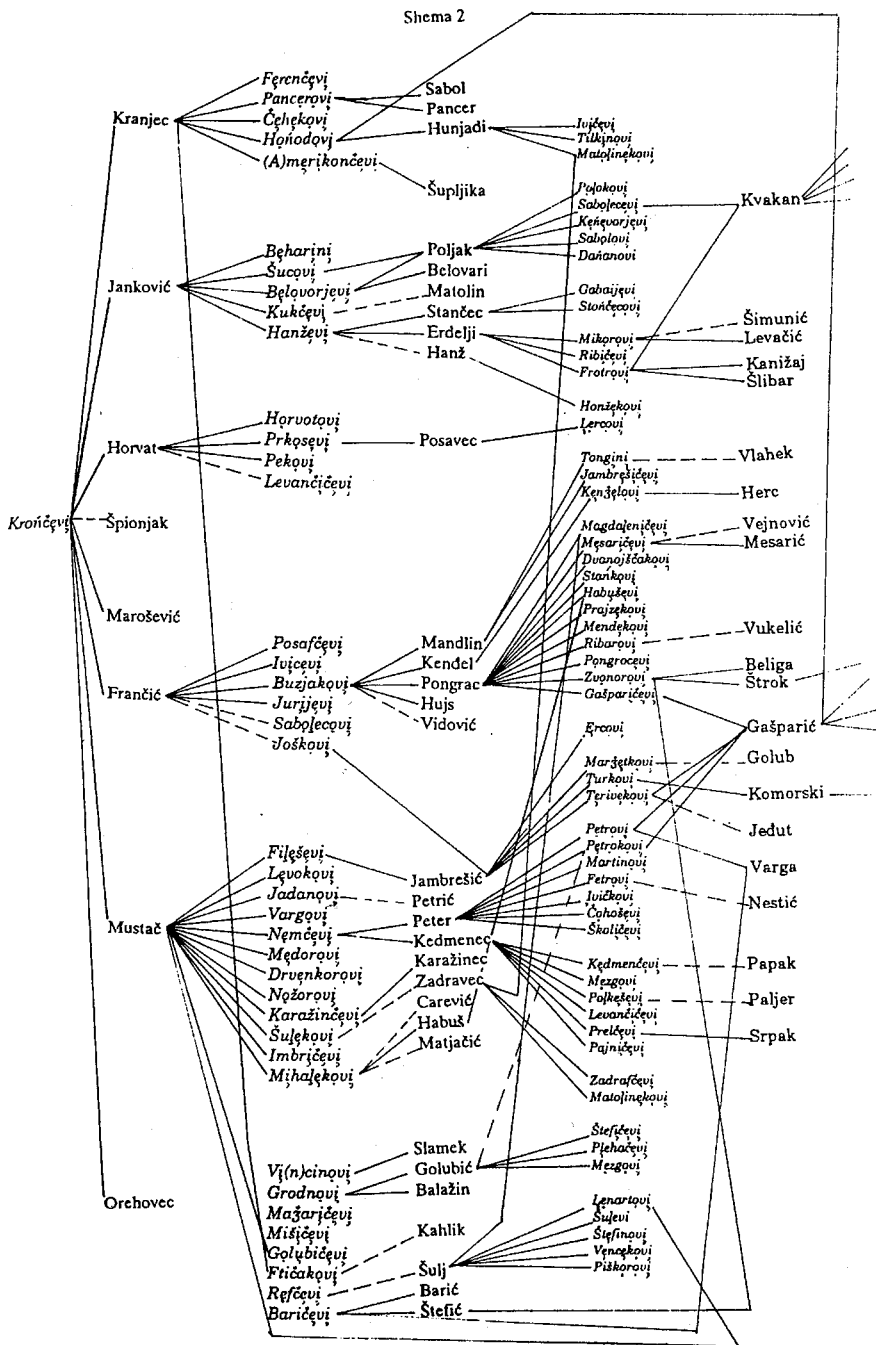

Obavjesnost obiteljskih nadimaka (na primjeru antroponimikona Svete Marije)

U onomastičkoj se literaturi u svezi s nastankom obiteljskih nadimaka najčešće ističe potreba razlikovanja obitelji istog prezimena, isto su tako česti navodi o marginalnoj pojavnosti prezimena u neslužbenom kontekstu. Ne osporavajući te navode (pogotovu kad se oni odnose na druga, autorici ovog članka nepoznata, područja i na povijesnu antroponimiju) na primjeru međimurskog naselja Sveta Marija, pokazat ćemo kako danas mnogi obiteljski nadimci ne daju onu količinu obavijesti koju bismo od njih očekivali te da se velik broj njih temelji na prezimenu što znači da su prezimena (istina u posrednom obliku: posluživši kao predložak u tvorbi obiteljskih nadimaka) živi antroponimski leksik i u neslužbenoj komunikaciji.

Većina naših sugovornika (informanata) potvrdila je ili smo u toku razgovora s njima zaključili da obiteljski nadimci imaju širi areal prepoznatljivosti od prezimena (sugovornik zna obiteljski nadimak i uvijek je siguran *da (nj)im tak govorę* što ne vrijedi i za prezime).

Slijedi isječak iz svetomarskih prezimensko-obiteljskonadimačkih sveza (vidi shema 2, str. 45) kao ilustracija isprepletenosti tih dvaju sustava. Za polazište smo uzeli najčestotniji obiteljski nadimak u Svetoj Mariji *K'rončęvi*. Preglednosti radi obiteljski su nadimci tiskani kurzivom, a prezimena običnim tipom slova. Isprekidana crta znači da u obitelji (u kući) ima više prezimena, a isprekidanom crtom spojeno prezime s obiteljskim nadimkom samo je jedno od njih. Radi uštede prostora nismo registrirali koliko puta koje prezime veže uza se određeni obiteljski nadimak: tako se iz prikaza ne vidi da npr. 6 obitelji prezimena *Mustač* nosi obiteljski nadimak *Mę'dorovj* ili da ima nekoliko *'Ivjęęvih* čije je prezime *Frančić*. Zbog toga nam se pojedini obiteljski nadimci (čitajući shemu)

mogu činiti obavjesniji nego što uistinu jesu. U shematski prikaz uvršteni su i pravi i nepravi obiteljski nadimci.

Komentar sheme:

Zamijetan je veći broj obiteljskih nadimaka u odnosu na broj prezimena. To je i pretkazivo s obzirom na očekivanu distinktivnu funkciju obiteljskih nadimaka.

Podemo li od činjenice da u Sv. Mariji danas živi 6 obitelji prezimena *Frančić*, 38 obitelji prezimena *Mustač*... zapažamo da broj obiteljskih nadimaka koje te obitelji nose ne osigurava apsolutnu preciznost imenovanja.

Jedan isti obiteljski nadimak nose obitelji različitog prezimena (višeimenost): *K'rončevj*, *'Buzjakovj*, *Ba'ričevj*, *F'rotrovi*, *Beļo'vorjevj* ...

Nadimci se često temelje na prezimenima bilo dotične obitelji bilo neke druge obitelji u selu: *Goļo'bičevj* : *Golubić*, *'Reščevj* : *Orehovec*, *Ba'ričevj* : *Barić*, *'Posafčevj* : *Posavec*...

Uočava se složenost sustava obiteljskih nadimaka te pojava višeimenosti koja je smetnja u komunikaciji. Globalno gledano uporaba obiteljskog nadimka ne osigurava uvijek jednoznačnu informaciju. Želi li govornik da njegova poruka bude pravilno primljena služi se dodatnim elementima: osobnim imenom (uglavnom kućegospodara: Idem k *'Jurijevj* *'Lubi*, Idem k *'Jurijevj* *'Francj*, Idem k *'Jurijevomu* *'Jožjju*), umjesto osobnog imena može se upotrijebiti izraz koji označava rodbinski odnos (Idem k *sestri* *Ba'ričevj*, Idem k *teci* *'Duhičevj* – pretpostavlja se da onaj koji pita zna tko je dotična osoba), ime djela naselja u kojem dotična obitelj stanuje (Idem k *'Gašparičju* f *Prekmostje*, Idem k *'Gašparičju* v *'Doļni Kraj*)...

Vrlo je malo obiteljskih nadimaka (što se iz sheme doduše ne vidi) s apsolutnom distinktivnošću (*'vičkovi*, *'Ribičevj*, *'Pivarovi*, *Kođe'loševj*...).

Istoimenost tipa *više obitelji – jedno prezime – jedan obiteljski nadimak i tipa više obitelji – više prezimena – jedan obiteljski nadimak* ponekad se razrješava nadijevanjem drugog nadimka (*Ba'ričevj* – *'Rumbinj*, *Ba'ričevj* – *'Sorbijevj*; *K'rončevj* – *'Licitarovi*, *K'rončevj* – *'Paļovi*) s time da se oni ne upotrebljavaju zajedno (**K'rončeva* *'Licitarova* *'Mara*).

Napomene o fonologiji i morfologiji međimurskih obiteljskih nadimaka

Iz fonetsko-fonoloških postava međimurskih obiteljskih nadimaka čitljive su mnoge odlike zavičajnog idioma – međimurske kajkavštine koju čine mjesni govori stotinjak naselja glavnina kojih čeka podroban dijalektološki opis. Kako se glede fonetsko-fonoloških osobitosti obiteljski nadimci ničim posebno ne izdvajaju iz onomastičke i uopće leksičke ukupnosti, na njih se ovom prilikom nećemo posebno osvrnati,⁵⁴ nego ćemo sažeto iznijeti svoja zapažanja o morfološkim osobitostima.

⁵⁴ Vidi A. Frančić, *Međimurski obiteljski nadimci od osobnih imena*, Rasprave Zavoda za hrvatski jezik, XIX, Zagreb 1993, 77-88.

Međimurski su obiteljski nadimci imenice i(li) pridjevi. Većina njih (izuze-tak su obiteljski nadimci od osobnih imena) podjednako se frekvencijom javlja i u imeničkom i u pridjevskom liku: npr. 'Pivar*i* i 'Pivaro*vi*, 'Šu*li* i 'Šu*ljevi*, K'ro*nci* i K'ro*ncjevi*).

Sklonidba obiteljskih nadimaka ovisi o pripadnosti vrsti riječi: pridjevski se likovi (i pluralni i singularizirani /muški i ženski/ – Ba'rič*e*vi, Ba'rič*e*f, Ba'rič*e*va) sklanjaju (kao određeni pridjevi) po zamjeničko-pridjevskoj paradigmi (Ba'rič*e*vi, Ba'rič*e*vi(h), Ba'rič*e*vi*ma*...; Ba'rič*e*f, Ba'rič*e*voga, Ba'rič*e*vomu...; Ba'rič*e*va, Ba'rič*e*ve, Ba'rič*e*vi...), a imenički po imeničkoj (pluralni likovi i singularizirani likovi za mušku osobu – kao imenice *a* vrste ('Pivar*i*), 'Pivara, 'Pivaro...), a singularizirani likovi za žensku osobu kao imenice *e* vrste ('Pivar*ica*, 'Pivar*ice*, 'Pivar*ici*...).

Od obiteljskih nadimaka pluralnog lika najčešće se rabe nominativni, genitivni te (ponekad sinkretički) dativni i lokativni oblici.

U dijelu donjomeđimurskih govora provodi se morfološki i tvorbeno uvjetovana alternacija *o/e*: 'Šu*ljkovi*/Ba'rič*e*vi.

Nasuprot istovjetnom nominativnom dočetu u svim istraživanim antroponimicima, stoje djelomično različiti genitivni, dativni i lokativni dočeci. Jednom je ta različitost pretkaziva (uvjetuju je razlike među morfološkim sustavima mjesnih govora): G -*i* ('Ivič*e*vi/Sveta Marija), -*ih* ('Lesingero*vi*h /S. Ves/), D -*em* ('Fi*lipi*č*e*vem /D. Dubrava/, 'Ja*nc*čk*e*vem /D. Vidovec, Dekanovec/), -*im* (K'o'voč*o*vi*m* /G. Mihaljevec/, 'Lesingero*vi*m /S. Ves/), -*ima* ('Rib*i*č*e*vi*ma* /Sv. Marija/); L -*i* ('Fi*lipi*č*e*vi /D. Dubrava/, 'Ja*nc*čk*e*vi /D. Vidovec, Dekanovec/), -*ih* (K'o'voč*o*vi*h* /G. Mihaljevec/), -*ima* ('Lesingero*vi*ma /S. Ves/), a u drugom slučaju iznenađuje izborom (u pravilu sinkretičkog za dativ i lokativ) dočeka iz singularne imeničke paradigme: DL -*u* ('Šu*lu*, /Sv. Marija/, K'o'voč*u* /G. Mihaljevec/, 'Ja*nc*čk*u* /D. Vidovec/, 'Giban*i*č*u* /Draškovec/, Po*dv*ę*z*o*nc*u /Prelog/, 'Juras*u* /M. Subotica/...). Primjećujemo da su i unutar antroponimikona jednog sela moguće dvostrukosti ('Ja*nc*čk*u* i 'Ja*nc*čk*e*vem /D. Vidovec/), štoviše (prema upozorenju informanata) samo u D. Dubravi dativ i lokativ obiteljskih nadimaka nikad ne završavaju na -*u* dok su primjeri tipa 'Giban*i*č*u* u Draškovcu i Hemuševcu isključivi.

Svaki odgovor koji nam se nametao u pokušaju objasnidbe te morfološke "nelogičnosti" (da prema nominativu Ba'rič*e*vi stoji dativ/lokativ Ba'rič*u*) čini nam se nedovoljno uvjerljiv⁵⁵. Uvijek se iznova nameće pitanje zašto je do promjene došlo samo u kosim padežima i samo u nekim od istraživanih antroponimskih sustava.

⁵⁵ Npr. pomišljali smo na analogiju sa singularizacijom pluralnih oikonima, singularni smo oblik pokušali tumačiti prežitkom zadržanih vremena kada je glavnu riječ u kući imala jedna osoba – starješina zadruge...

Motivacijsko-tvorbena analiza obiteljskih nadimaka

Medimurski su obiteljski nadimci jednočlane imeničke ili pridjevske strukture. Imeničke strukture nastaju pluralizacijom ishodišnog leksema⁵⁶, a pridjevske se tvore sufixsima *-ovi*, *-evi*, *-ini*, *-inovi*. Oni se dodaju osnovama koje čine: osobno ime (A), osobni nadimak (B), prezime (C), zanimanje (D), etnik ili etnonim (E). Dio prikupljenih obiteljskih nadimaka neprozirne je osnove (X). Prikazujući tvorbenu strukturu pomoću tvorbenih modela vodit ćemo računa o motivu u osnovi obiteljskog nadimka pa će nam oznake O_A , značiti osobno ime u osnovi obiteljskog nadimka, O_B osobni nadimak u osnovi obiteljskog nadimka, O_C zanimanje u osnovi obiteljskog nadimka, O_D etnik ili etnonim u osnovi obiteljskog nadimka i O_X obiteljski nadimak neprozirne osnove. Manje transparentne osnove obiteljskih nadimaka (kada je to moguće i potrebno) objašnjene su u bilješkama ispod teksta.

O + -ovi

O_A + -ovi

'Abelov*ı*, 'Adamov*ı*, 'Albrtov*ı*⁵⁷,
 Ba'laškov*ı*⁵⁸, Ba'lažekov*ı*, 'Balažov*ı*, Ba'ložov*ı*, 'Bartolov*ı*, Beđe'nikov*ı*⁵⁹,
 'Bencijov*ı*⁶⁰, 'Bertov*ı*⁶¹, Bla'žekov*ı*, Bla'žinov*ı*, 'Boltękov*ı*,
 'Čiręlov*ı*,
 'Damjanov*ı*, 'Daňanov*ı*, 'D'rašękov*ı*, 'D'ročęcov*ı*⁶², 'D'rošękov*ı*,
 'Žurcov*ı*, 'Žu'ričov*ı*, 'Žu'rekov*ı*, 'Žurekov*ı*, 'Žu'rinekov*ı*, 'Žurkačov*ı*, 'Žurkonov*ı*,
 'Žurov*ı*,

⁵⁶ Malo je obiteljskih nadimaka koje smo zabilježili samo u imeničkom liku: Ba'hunęki, 'Balići, Ba'nel*ı*, Boh'neć*ı*, Cin'doreęki, Čavleęki, Ča'bulki, De'belci, 'Dorbaći, 'D'raksari, 'Ekstri, G'rof*ı*, Hr'gajeri, Jand'roki, Joga'rinci, 'Jurčęki, Klekari, 'Kocjani, 'Kotići, 'Krikovići, 'Kukmaći, 'Kupasi, M'linareęki, M'linari, Mrci'noši, Mr'hanigari, Mr'koći, 'Pekeci, 'Pinkleći, 'Pipari, Pod'vezonci, Po'kopići, Pręmoši, 'Prpeki, 'Sasmani, 'S'lotkeci, Staro'verci, 'Šęmprci, 'Tošęki, Trokšęci, Tvorc*ı*, 'Turęki, 'Zobovići, 'Zierkeni. Zanimljivo je da pri imenovanju pojedinca uglavnom redovito dolazi pridjevska osnova (Baneļijef Matolęc, Tvorčęf Franc, G'rofękovija...) te nije isključeno da navedeni nadimci imaju i svoju pridjevsku varijaciju (koju mi nismo zabilježili).

⁵⁷ 'Albrtov*ı* < Albrt (: Adalbert)

⁵⁸ Ba'laškov*ı* < Balasško (: mađ. Balász). Isto ishodište imaju i obiteljski nadimci: Ba'lažekov*ı*, 'Balažov*ı*, Ba'ložov*ı*, 'Balažev*ı*, 'Balažičęv*ı*, Ba'ložev*ı*.

⁵⁹ Beđe'nikov*ı* < Bedenik (: Benedikt). Isto ishodište ima i obiteljski nadimak Be'denijev*ı*.

⁶⁰ 'Bencijov*ı* < Benci (: mađ. Bence). Vidi i 'Vęncijev*ı*, Vęn'cijev*ı*.

⁶¹ 'Bertov*ı* < Berto (: njem. dvočlanim imenima s članom Bert-/bert; tip Adalbert).

⁶² D'ročęcov*ı* < Dročec (: Andrija). Istog su ishodišta i obiteljski nadimci D'rašękov*ı*, 'D'rošękov*ı*, 'Endijev*ı* (po povratku iz Amerike Andrija se "preimenovao" u Endija), Jand'ro'cijev*ı*, 'Jondrijęv*ı*, 'Jondričęv*ı*.

'Ernećovi⁶³,
 F(ę)r'jančekovi⁶⁴, 'Ferćijovi⁶⁵, 'Feřekovi, Feřen'čokovi, 'Feřkinovi, 'Filipovi,
 'Fod'rocovi⁶⁶, 'For'jonovi, 'Francekovi, 'Frančovi, 'Fricovi,
 'Gašparovi, 'Gecijovi⁶⁷, 'G'nocijovi⁶⁸, 'Gustijovi,
 'Ičekovi⁶⁹, 'Ignacovi, 'Ilijovi, 'Iva'n'ekovi, 'Ivanovi, 'Ivekovi, 'Ivičkovi,
 'Jadanovi⁷⁰, 'Jakopovi, 'Jančekovi, 'Jan'čijovi, 'Jand'rišekovi, 'Jand'rokovi,
 'Jańčekovi, 'Jań'čikovi, 'Jan'tonovi, 'Jańkovi, 'Josekovi, 'Joškovi, 'Jožijovi,
 'Jurekovi, 'Juricovi, 'Jurijovi, 'Ju'rišovi,
 'Karłovi, 'Karolovi, 'Ka'tenovi⁷¹, 'Korčekovi⁷²,
 'Lackovi, 'Lenovi⁷³, 'Louřekovi, 'Luv'rinovi, 'Lenartovi, 'Lenčekovi, 'Lek-
 sekovi⁷⁴, 'Lenkećovi, 'Lujzovi⁷⁵, 'Lukačovi, 'Lukcovi, 'Lukecovi, 'Lu'koćovi,
 'Markovi, 'Martinčovi, M(a)r'tinkovi, 'Martinovi, 'Martinovi, 'Matekovi, Ma-
 t'jušekovi, 'Ma'tokovi, 'Ma'tolekovi, 'Matol'ingekovi, 'Ma'tolovi, 'Me'hincćevi,
 'Me'hinovi, 'Melkovi, 'Mi'činovi, 'Mi'hałekovi, 'Mihičovi, 'Mi'holovi, 'Mi-
 škecovi, 'Mitrovi,
 'Nacekovi, 'Nocijovi,
 'O'remošov⁷⁶,
 'Pałovi, 'Pavšekovi, 'Pepinovi, 'Peřkovi, 'Peřekovi, 'Peř'ricovi, 'Peř'rinovi, 'Po-
 ulėkovi, 'Pouličovi,
 'Rafijovi, 'Rafovi, 'R'iemekovi, 'Remošovi, 'Rokekovi, 'Ro'kinovi,
 'Šandorovi, 'Šimunovi, 'Štefćevi, 'Šte'finovi, 'Šte'foćovi, 'Št'vanekovi⁷⁷,

⁶³ 'Ernećovi < Ernest (: Ernest)

⁶⁴ F(ę)r'jančekovi < F(e)rjanček (: Florijan). Isto ishodište ima i obiteljski nadimak For'jonovi.

⁶⁵ 'Ferćijovi < Ferći (: mađ. Ferencz). Isto ishodište imaju i obiteljski nadimci: 'Feřkovi, 'Feřen-
 čokovi, 'Feřkinovi, 'Feřenćevi, 'Fe'renćevi.

⁶⁶ 'Fod'rocovi < Fodroc(i) (: mađ. Fodor).

⁶⁷ 'Gecijovi < Geci (: dvočlanim imenima s članom Drag-/drag tip; Dragutin)

⁶⁸ 'G'nocijovi < Gnoci (: Ignac). Istog su ishodišta i obiteljski nadimci: 'Ignacovi, 'Nacekovi, 'Nocijovi.

⁶⁹ 'Ičekovi < Iček (: Ivan). Istog su ishodišta i obiteljski nadimci: 'Iva'n'ekovi, 'Ivanovi, 'Ivekovi, 'Ivi-
 čkovi, 'Vančekovi, 'Vanećovi, 'Vaničovi, 'Ikijevi, 'Ivićevi, 'Ivićevi, 'Ivoljevi.

⁷⁰ 'Jadanovi < Jadan (: Adam). Istog ishodišta: 'Adamovi.

⁷¹ 'Ka'tenovi < Katena (: Katarina). Isto ishodište imaju i obiteljski nadimci 'Ka'teninovi, 'Ka'tenini.

⁷² 'Korčekovi < 'Korček (: mađ. Karoly). Istog je ishodišta obiteljski nadimak 'Korčijevi.

⁷³ 'Lenovi < Leno (: Leonard). Istog su ishodišta: 'Lenartovi (: mađ. Lénárd), 'Lenkećovi, 'Lenčekovi,
 'Lenčijevi.

⁷⁴ 'Leksekovi < Leksek (: Aleksa).

⁷⁵ 'Lujzovi < Lujz (: Alojzije).

⁷⁶ 'O'remošov < Oremoš (: Jeronim). Istog su ishodišta: 'R'iemekovi, 'Remošovi.

⁷⁷ 'Št'vanekovi < Št'vanek (: mađ. Istvan).

'Tančijovi⁷⁸, To'mašecovi, To'mašekovi, 'Tonijevi,
'Valentovi, 'Vančekovi, 'Vanečkovi, 'Vaničovi, 'Vencečkovi, 'Venčovi, Vi'dokovi,
'Vidovi, Vi'n'činovi, Vr'bonovi⁷⁹,
Ži'dorovi⁸⁰, 'Žigovi

O_B + -ovi

'Bacijovi, Ba'gunovi, Baj'bajovi⁸¹, 'Bapkovi, 'Basovi, 'Bemberovi⁸², 'Biškupovi,
'Bogovi, Boh'nečecovi, 'Boksačovi, 'Bondarovi⁸³, 'Bujančkovi, 'Buzijovi,
Cę'sorovi, 'Cikijovi, 'Cilečkovi,
'Čanijovi, 'Čaručovi, 'Čogorovi⁸⁴, 'Čukovi,
'Dajčmanovi⁸⁵, 'Digolovi,
'Šilasovi,
'Feldčkovi, 'Futačovi⁸⁶, 'Futakovi⁸⁷,
G'roščkovi,
Hajdi'načecovi, Hal'oňčkovi, 'Honžčkovi, Hor'vatečkovi, H'raňčecovi,
Iva'nuščkovi,
Jandroškini, 'Jojcarovi⁸⁸,
Ko'čenečkovi, 'Konzolovi, Kor'uzčkovi, Korž'//očarovi⁸⁹, 'Kosačovi, 'Kostęko-
vi⁹⁰, Koš'čokovi⁹¹, 'Kotlčkovi, Ko'vačkovi, K'rapovi⁹², Krč'marečkovi, Kr-
z'narčecovi, 'Kudešovi⁹³,

⁷⁸ 'Tančijovi < Tanči (: Kajetan).

⁷⁹ Vr'bonovi < Vr'bon (: Urban)

⁸⁰ Ži'dorovi < Židor (: Izidor). Istog je ishodišta i obiteljski nadimak 'Žigovi.

⁸¹ Uvijek je plašio djecu.

⁸² Prema krivom izgovoru riječi ember (mađ. 'čovjek')

⁸³ Od Bondarjca (Bondarova supruga). Imali su krčmu, a Bondarica je često znala reći: "Nek svira banda". (Banda 'grupa svirača, glazbenika').

⁸⁴ Prema krivom izgovoru riječi šogor.

⁸⁵ Često je uporabljao njemačke izraze.

⁸⁶ Futač je pupavac. Za hvalisavca se kaže: "Masten je kak futač".

⁸⁷ Iz Mađarske je prvi donio futak (vrsta vinove loze).

⁸⁸ Tako nazvan jer je sakupljao jajca.

⁸⁹ U njihovoj se kući često pekla koržnjača (kolač od kukuruznog brašna).

⁹⁰ Pred njihovom kućom je bio kesten (kostonj).

⁹¹ Imali puno oraha koščoka (vrsta oraha s vrlo tvrdom ljuskom).

⁹² Poslije povlačenja vode nakon jedne velike poplave u pećnici im ostao krap (šaran).

⁹³ Umjesto "domaćeg" upita kam ideš po povratku iz vojske služio se učenicim kuda (ideš). Usporedi 'Kudini.

'Loščijovij⁹⁴, 'Lončekovij,
 'Mažarovij⁹⁵, 'Majžekovij⁹⁶, 'Maka'runovij⁹⁷, 'Muš'katljinovij⁹⁸, 'Mys'točovij⁹⁹,
 'Para'dajžekovij, 'Pe'nešščevovij¹⁰⁰, 'Pe'trokačovij, 'Pičolovij, 'Picčekovij, 'Pinčekovij,
 'Po'hapjovij¹⁰¹, 'Prdekovij, 'Pruslčekovij¹⁰², 'Pučpuļekovij, 'Puterk'raflinovij¹⁰³,
 'Rakovij, 'Rigijovij, 'Sercovij¹⁰⁴, 'Sidič'nakovij, 'Sikovij, 'Sinekovij¹⁰⁵,
 'S'molekovij¹⁰⁶, 'Sokolovij, 'Soļekovij¹⁰⁷, 'S'rčekovij, 'S'taljinovij¹⁰⁸, 'Sunkijovij,
 'Šemprječovij¹⁰⁹, 'Šetrekovij, 'Š'jorovij, 'Šk'romplovij, 'Š'tigļecovij¹¹⁰, 'Š'trubļovij¹¹¹,
 'Š'truklovij¹¹², 'Š'ulčekovij, 'Š'umekovij¹¹³, 'Š'vobekovij,
 'T'vorcovij,
 'Vargekovij, 'Vukasovij¹¹⁴, 'Vukovij¹¹⁵, 'V'okšekovij,
 'Za'frigovij, 'Zajtrėkovij, 'Z'lotnovij¹¹⁶,
 'Ža'lošnovij¹¹⁷

⁹⁴ Mađarskim kupcima konja rekao: "I mi imamo loščija" (:mađ. *ló* 'konj')

⁹⁵ Često uporabljao mađarske izraze.

⁹⁶ Prema izreci "lępi kak majžek".

⁹⁷ Na župnikov upit: Zašto smo na svijetu? odgovorio je: "Kaj debele makarune jemo".

⁹⁸ Uzgajao na prozorima muškatljinę koje su u ono vrijeme bile vrlo rijetka vrsta cvijeća.

⁹⁹ Imao velike *mustoče*. (franc. *moustache* 'brk').

¹⁰⁰ Često govorio da mora "skutijiti nekvę peņešščevę" (peņešščev 'novčić' : mađ. *pénz* 'novac').

¹⁰¹ Prije početka okopavanja vinograda gazda je kazao "Bumo se pohapili."

¹⁰² 'P'ruslčekovij < Pruslek. Bio je krojač poznat po tome što je šivao *pruslękę* (prsluke)

¹⁰³ Sadili su grah putrek koji je, po njihovim riječima, kad se skuha, fini kao *puterkraflini* (vrsta kolača).

¹⁰⁴ 'Sercovij < Serec. Bio je *serij* (sijed).

¹⁰⁵ 'Sinekovij < Sinek. Roditelji su imali četvero djece: tri kćeri i jednog sina kojeg su osobito voljeli i često su pričali o svojem *sineku*.

¹⁰⁶ 'S'molekovij < Smolek. Poslije objeda uobičavao je izići na ulicu gdje si je "smoleg trebijl" (kopao nos).

¹⁰⁷ 'Soļekovij < Soļek. Ukrao vreću soli.

¹⁰⁸ 'S'taljinovij < Staljin. Osobito držao do Staljina i njegove politike.

¹⁰⁹ Često je govorio "Šę en krat".

¹¹⁰ 'Š'tigļecovij < Štiglec. Često kao dijete lovio *štiglece* (češljugare).

¹¹¹ 'Š'trubļovij < Štrubel. Kad je bio dijete umjesto *štubeļ* (posuda za mlijeko) govorio *štrubeļ*.

¹¹² U njihovoj su se kući često pekli *štrukli*.

¹¹³ Imali su kuću blizu šume.

¹¹⁴ 'Vukasovij < Vukas. Bio je nogometaš i imao nadimak Vukas (prema prezimenu tada poznatog nogometaša).

¹¹⁵ Grunt je bio zapušten i na njemu su rasli *vokij* (vrsta korova).

¹¹⁶ 'Z'lotnovij < Zlotni. Pisma koja je slao ženi iz Njemačke završavao je riječima: *Tvoj zlotni Ivęk*.

¹¹⁷ 'Ža'lošnovij < Žalosni. Javljajući loše vijesti u pismu mužu u inozemstvo, žena je među ostalim napisala: *Jaj męnij tožnij i žalosnij*.

O_C + -ovi

'Bašnečovi, 'Balogovi, 'Ba'rilovi, 'Beđe'nikovi, 'Belcovi, 'Bencovi, 'Ben'gezovi,
'Beñkovi, 'Beřto'linovi, 'Betijovi, 'Bibrovi, 'Biharovi, 'Bikešovi, 'Bla'gusovi,
'Blaža'necovi, 'Bla'žekovi, 'Bla'žinčićovi, 'Bla'ž^ugnajovi, 'Boļentovi, 'Bo-
mačovi, 'Bonovi, 'B'randovi, 'B'rezničarovi, 'Bujaničovi, 'Bujanovi, 'Buļđ
anovi, 'Buzjakovi,

'C'vękovi, 'C'vetkovi, 'C'vijovi,

'Čehovi, 'Čižmę'sijovi, 'Čo'nakijovi,

'Debanovi, 'Dopšovi,

'Dornikovi, 'Drven'korovi, 'Dva'nojščakovi, 'Dudičovi,

'Žukesovi, 'Žukežovi,

'i rcovi,

'Feļętorovi, 'Fijakovi, 'Fiļęšovi, 'Flinčęcovi, 'F'tičakovi, 'Furdijovi,

'Gajnikovi, 'Geřen'čerovi, 'Gla'vokovi, 'G'lobļękovi, 'Godinovi, 'Golubovi, 'G'ra-
brovičovi, 'Gr'gonovi, 'G'rozdekov, 'G'rulovi, 'Gudlinovi,

H(e)r'votovi, 'Ha'r^uomętovi, 'Hasanovi, 'Hatlagovi, 'Heđeričovi, 'Hegę'dušovi,

'Hęmarovi, 'Hęrcovi, 'Hęř'mijovi(?), 'Hliščovi, 'Hošmarovi?, 'Hošñakovi,

'Ho'dičakovi, 'Hu'dinovi, 'Hu'nodovi, 'Hrže'ñokovi, 'Hujsovi,

'Iskrovi,

'Jakšičovi, 'Jañčęcovi(?), 'Jelačićovi, 'Jol'šofcovi, 'Jurčęcovi, 'Jurakovi, 'Ju-
rasovi, 'Ju'rincovi,

'Kani'žajovi, 'Kęn'žęłovi, 'Kišov, 'Koci'jonovi, 'Koloničovi, 'Konop'lokovi,

'Koręnovi, 'Kosovi, 'Kotjakovi, 'Kotñakovi, 'K^o'vočęvi, 'Kouranovi,

'Kre'hočovi, 'Kr'ñokovi, 'Kr^u'gñcovi(?),

'La'tinovi, 'Lesingerovi, 'Lojtmanovi, 'Lepejovi, 'Leč'vokovi, 'Lukačićovi,

'Makovcovi, 'Mar'čętkovi, 'Ma'rodijovi, 'Martinovi, 'Matanovi, 'Motičovi, 'Ma'-
tišičovi, 'Ma'toļękovi, 'Mato'linovi, 'Meļęļ'ęcovi, 'Me'sarekovi, 'Mezgovi,

'M'ęgličovi, 'Mi'hočękovi, 'Miķo'linovi, 'Mikorovi, 'Moļękovi, 'Moļnarovi,

'Molovičovi, 'Moltarovi, 'Moš'tokovi,

'Nožovi,

'O'reškovi,

'Pan'ęerovi, 'Pan'durovi, 'Peč'cikovi, 'Peč'čarkovi, 'Peřcovi, 'Peřkovi, 'Petkovi, 'Pe-
t'ricovi, 'Peř'rokovi, 'Peř'ronovi, 'Petrovi, 'Piškorovi, 'Pintaričovi, 'Pin-
tarovi, 'Pivarovi, 'Plan'tokovi, 'Pong'rocovi, 'Puričovi,

'Reškovi, 'Re'bernikovi, 'Ribičovi, 'Rumęšovi,

Sa'bolovi, Sa'lodijevi, Se'linovi, S'kokovi, S'molekovi, S'molkovičovi,
'Sršanovi, S'taničovi, S'tańkovi, Stra'hijovi, Str'n'odovi, S'okolovi,
'Šafaričovi, 'Šafarovi, 'Šajnovi, 'Šalamonovi, Šestokovi, 'Šilkovi, Š'libarovi,
Šop'likovi, Š'polaričovi, Šte'fokovi, Š'tomparovi, Š'trokovi, Š'v'endovi,
'Tarandekovi, Teke'lijovi, 'Tišlarovi, 'Tokarovi, T'rotjakovi, 'Tuškovi,
'Turkovi,
'Vadl'ovi, 'Vargovi, 'Ver'lijovi, 'Vidovičovi, 'Vi'ličovi, Vlah'ekovi, Vlah'ovi,
'Vojvodovi, 'Vokovi, 'Vopcovi, Vran'ovičovi,
Z'dolcovi, 'Zel'eničovi, 'Zorčecovi, 'Zorkovi, 'Zormanovi,
Ž'gancovi, 'Žiničovi, 'Žiškovi, 'Živkijovi

O_D + -ovi

'Bačvarovi, 'Bajzarovi¹¹⁸, Br'odorovi, Br'dorovi,
'Ci'emeštrovi¹¹⁹, 'Cestarovi,
D'raksarovi¹²⁰, D'rakslarovi,
Haj'osovi¹²¹, Hig'i'jeničarovi¹²², Ho'lanarovi¹²³, H'p'sorovi,
'Kantorovi, K'nigarovi¹²⁴, Ko'lorovi, Ko'vočovi, Krč'morovi, K'romarovi, 'Ku-
harovi,
'L'icitarovi, L'on'čorovi, Lu'gorovi,
'Matičarovi, Me'dorovi, M'linarovi,
N'o'žorovi,
Ord'i'nancovi,
'Pekovi, 'Pintarovi¹²⁵, Pi'parovi, Po'kopičovi, 'Putarovi,
R'em'e'norovi, 'Ribarovi, 'Rokačovi¹²⁶,
'Sečkarovi, 'Sitarovi, S'kupnikovi,

¹¹⁸ 'Bajzar je svirač *bajza* (: tal. basso 'bas').

¹¹⁹ 'Ci'emešter je crkvenjak (: njem. Zechmeister).

¹²⁰ D'raks(lar) je tokar, strugar (: njem. Drechsler).

¹²¹ Ha'jos je brodar, lađar (: mađ. hajós).

¹²² Hig'i'jeničar je nadzirao čistoću bunara.

¹²³ Ho'lanar je topnik (voj.) (?)

¹²⁴ K'nigar je knjigoveža.

¹²⁵ 'Pintar je bačvar (: njem. Binder).

¹²⁶ Rokač je onaj koji izrađuje *rake* (lijesove).

Škrlečorovi¹²⁷, Šlajfarovi¹²⁸, Šmidovi¹²⁹, Šnajderovi, Šoparovi¹³⁰, Šo-
starovi, Špořarovi¹³¹, Šteću'norovi¹³²,
'Tišřarovi, 'Tutorovi,
Vu'žorovi,
Zadru'gorovi¹³³, Zvo'norovi,
Žgařarovi¹³⁴, Žlajsovi

O_E + -ovi

'Bukofčanovi, Fran'cužovi, Graničarovi¹³⁵, Hlapičanovi¹³⁶, Kroñcovi,
'Lercovi¹³⁷, 'Mažarovi

O_X + -ovi¹³⁸

'Bačekovi, 'Bakekovi, 'Batekovi, Ben'gezovi, 'Bojžekovi, 'Boksačovi, Bor'čę
inovi, 'Botękovi, B'riezakovi, 'Bužovi,
'Cajdekovi, 'Cenovi, 'Cmerovi, 'Crkovi, 'Cvihovi, 'Čekovi, Čo'hošovi,
'Dudičovi, Ša'vordovi, 'Šebijovi, 'i rnęcovi, Fa'cuonovi, 'Feldekovi,
'Fetrovi, 'Fištovi, 'Fijakovi, 'Frotrovi, 'Furkovi,
'Gecijovi, 'Gojnekovi, Go'vedičovi, 'Grošękovi, 'Grodnovi, 'Gujčovi,
Ha'bojčovi, Ha'laljovi, 'Hapošovi, 'Hikijovi, H'rebičovi, 'Hužakovi,
'Hušřinovi, 'Hupovi, 'Jašnecovi, 'Jutkačovi,
Kla'poňkovi, Křinčovi, Ko'sandřinovi, Koš'trncovi, 'Kojenčičovi, Ko'monovi,
Koro'cokovi, 'Kosačovi, Ko'sinovi, 'Kostovi, 'Krpáčovi, 'Kuzjarovi,

¹²⁷ Škrlečor je šeširdžija.

¹²⁸ Šlajfar je brusac (: njem. Schleifer).

¹²⁹ Šmid je kovač (: njem. Schmied).

¹³⁰ Šopar je onaj koji šopom (slamom povezanom u snopove) pokriva kuće.

¹³¹ Špořar je bravar (: njem. Sporer).

¹³² Šteću'nor je trgovac (: tal. stazione).

¹³³ Zadru'gor je trgovac (zadruga 'trgovina')

¹³⁴ Žgařar je onaj koji žgę (peče) rakiju.

¹³⁵ Graničar je doseljnik s granice (tako se u D. Vidovcu imenuje područje s one – južne, strane Drave, vidi i Lercovi).

¹³⁶ Hlapičan(ę) je stanovnik međimurskog sela Hlapičine.

¹³⁷ Lerc je doseljnik "s Preka", "s Prekdravine" (vidi i Graničarovi)

¹³⁸ Zahvaljujući prepoznatljivosti sufikasa koji sudjeluju u tvorbi međimurskih obiteljskih nadimaka semantička neprozirnost tvorbene osnove nije bila preprekom za analizu tvorbene strukture.

'*Kučkovi*, '*Kudětovi*, '*Kukmarovi*, '*Kukurdovi*, '*Kundrovi*, '*L'ʷončękovi*,
 '*Majčovi*, '*Mak'sʷonovi*, '*Ma'linčękovi*, '*Ma'rušakovi*, '*Mat'očinovi*, '*Me'lecekov*,
 '*Mendękovi*, '*Miš'korijęvi*, '*Mohotovi*, '*Mucekovi*, '*Mukljinovi*, '*Murčijovi*,
 '*Paš'čieçovi*, '*Pavorovi*, '*Pe'čarkovi*, '*Pęhe'lonovi*, '*Pę'reçovi*, '*Pigņęrovi*, '*Pļu-*
govi, '*Plohlinovi*, '*Po'sofčovi*, '*Prajzękovi*, '*Princovi*,
 '*Roškovi*,
 '*Sę'rekciјovi*, '*Siberlinovi*, '*S'l'epčęçovi*, '*Soko'lantovi*, '*Stamničarovi*, '*Sta-*
n'čierovi, '*Suksorovi*, '*S'ʷolękovi*, '*S'vetovi*,
 '*Šam'borovi*, '*Šam'bulkovi*, '*Šam'bulovi*, '*Šašękovi*, '*Šijękovi*, '*Šmat'ʷokovi*,
 '*Šmujdovi*, '*Špa'jurovi*, '*Š'pinękovi*, '*Š'pričękovi*, '*Š'tinękovi*, '*Šucovi*,
 '*Š'veličovi*,
 '*Te'conovi*, '*Te'rivękovi*, '*Toř'činovi*, '*Troma'ničakovi*, '*Trotjakovi*, '*Tutękovi*,
 '*ʷOfrękovi*,
 '*Veјdovi*, '*Vo(l)fovi*, '*Vr'tęnovi*, '*Vucakovi*,
 '*Zęlęničovi*,
 '*Žulovi*

O + -evi

O_A + -evi

'*Acijęvi*,
 '*Balažęvi*, '*Balažičęvi*, '*Ba'ložęvi*, '*Bę'dęnijęvi*,
 '*Šuržęvi*, '*Š'uricevi*, '*Š'uricevi*, '*Endijęvi*,
 '*Fęrdijęvi*, '*Fęreņčęvi*, '*Fę'renčęvi*,
 '*Grgy'rošęvi*,
 '*Ikijęvi*, '*Imbričęvi*, '*Ivičęvi*, '*Ivičęvi*, '*Ivoļęvi*,
 '*Jandro'cijęvi*, '*Jaňčijęvi*, '*Janošęvi*, '*Jeļičęvi*, '*Jondrijęvi*, '*Jondričęvi*, '*Jurijęvi*,
 '*Korčijęvi*,
 '*Loř'ročęvi*, '*Leņčijęvi*, '*Luđ'vijęvi*,
 '*Markicęvi*, '*Ma'teјęvi*, '*Mat'joščęvi*, '*Me'hoļęvi*, '*Mi'kičęvi*, '*Mikijęvi*, '*Miklęšęvi*,
 '*Miklošinčęvi*, '*Motičęvi*, '*Motijęvi*, '*Mr'kočęvi*,
 '*Pęřrinčęvi*, '*Rudičęvi*,
 '*Š'teficęvi*,
 '*Tomašęvi*, '*Toņijęvi*, '*To'mošęvi*,
 '*Vęncijęvi*, '*Vęn'cijęvi*, '*Voļičęvi*¹³⁹

¹³⁹ 'Voļičęvi < Voļič (: Valent).

O_B + -evi

Čoko'ličkijev¹⁴⁰, 'Čorijevⁱ,
 'Futačevⁱ,
 'Gibanjčevⁱ¹⁴¹,
 'Koldoševⁱ¹⁴², 'Krompičevⁱ¹⁴³,
 'Mark'uinčevⁱ, 'Mudrijevⁱ,
 'Peščevⁱ, 'Pi'jončevⁱ, 'Poš'kodičevⁱ, 'Pol'keševⁱ,
 'Sab'o'lecevⁱ, 'Sorbijevⁱ¹⁴⁴, 'Suksijevⁱ, 'Šala'munčevⁱ,
 'Š'količevⁱ, 'Šmⁱ'durčevⁱ,
 'Vargoičevⁱ

O_C + -evi

Ba'ričevⁱ, Be'lo'vorjevⁱ, Bo'žičevⁱ, 'Bobičevⁱ, 'Borkoičevⁱ,
 Ča'nakijevⁱ, Čo'k'o'ševⁱ,
 'Dom'baijevⁱ, 'Dom'ničevⁱ,
 'Žu'rosevⁱ, 'Žun'žuševⁱ, 'Žurjčevⁱ,
 'Fabičevⁱ, 'Faj(i)čevⁱ, 'Filipičevⁱ, 'Fi'leševⁱ,
 'Gašparičevⁱ, Ga'baijevⁱ, Ga'bajevⁱ, G(l)o'goščevⁱ, 'Golu'bičevⁱ, 'Gre'go'roševⁱ,
 'G'rifčevⁱ, 'G'ro'ļevⁱ, 'G'rončevⁱ,
 H(ę)r'ličevⁱ, 'Hr'ličevⁱ, 'Hab'ličevⁱ, 'Habuševⁱ, Ha'loņevⁱ, 'Han'ževⁱ, 'Heg'ę'diševⁱ,
 'Hitačevⁱ, 'H'rastofčevⁱ (?),
 'Jambrešijčevⁱ, 'Ja'ňkočevⁱ, 'Jankočevⁱ, 'Janošijčevⁱ, 'Je'ze'rijevⁱ, 'Jon'ošijčevⁱ,
 'Kara'žinčevⁱ, 'Kar'l'ogcijevⁱ, 'Ked'menčevⁱ, 'Ke'ņę'vorjevⁱ, 'K'laričevⁱ, 'Kode'lo-
 ševⁱ, 'Ko'morskijevⁱ, 'Kop'rifčevⁱ, 'Kro'ňčevⁱ, 'Kukčevⁱ,
 'L'evančijčevⁱ, 'L'ukševⁱ,
 'Ma'žaričevⁱ, 'Madjčevⁱ, 'Magda'ļeničevⁱ, 'Mark'o'lijevⁱ, 'Mat'jačijčevⁱ, 'Mat-
 joščevⁱ, 'Me'he'ličevⁱ, 'Me'saričevⁱ, 'Mi'sijčevⁱ, 'Mirčevⁱ, 'Mirijčevⁱ, 'Mo's'točevⁱ,
 'Mr'ňofčevⁱ, 'Nemčevⁱ,
 'Paj'ničevⁱ, 'Pav'lijevⁱ, 'Pe't'rocevⁱ, 'Pe't'rovijčevⁱ, 'Pong'rocevⁱ, 'Posafčevⁱ,
 'Radmanijčevⁱ, 'Refčevⁱ, 'Ribijčevⁱ, 'Ru'žijčevⁱ,
 'Si'lodijevⁱ, 'Sinkovijčevⁱ, 'S'uovijčevⁱ,

¹⁴⁰ Čoko'ličkijevⁱ (: čoko'lička'ne, igra slična golfu).

¹⁴¹ U njihovoj se kući često pekla *gibanica*.

¹⁴² 'Koldoš je pohlepan, lakom čovjek.

¹⁴³ 'Krompičevⁱ < Krompič (: *krompač*, onak koji *krompa*, grebe noktima)

¹⁴⁴ 'Sorbijevⁱ < Sorbi. Prema *sorbičica*, krivom izgovoru riječi *seničica* (dem. od *sjenica*).

Š'tefičevi, Štę'fuļevi, 'Šuļevi, Š'voblęvi,
Ta'rodjęvi, 'Tolaševi,
Voę'ročevi, Vr'baničevi, 'Vrtaričevi, 'Vukovičevi,
'Zadrafčevi, 'Zeļeničevi

O_D + -evi

Cįmbu'loševi¹⁴⁵,
Čor'doševi¹⁴⁶,
'Heļętęševi¹⁴⁷, H'raničevi,
Ko'vočevi, 'Kuščevi¹⁴⁸,
P'relčevi,
Štę'r'joševi¹⁴⁹

O_E + -evi

(A)męri'končevi, 'Puosrončevi¹⁵⁰

O_X + -evi

Ču'hoševi, Pļehačevi, Prkoševi, Š'voblęvi

O + -ini

O_A + ini

An'gelini,
'Doričini,
'Žuričini, Fran'cuļkini, 'Ikičini, 'Ilkini¹⁵¹,
'Jagičini, 'Julini, Ka'tęnini,
Ma'ričini, Mari'jačini, Mari'jančini, 'Munikiņi, 'Oršini, Sa'binini, S'taņkini,
'Tongiņi

¹⁴⁵ Cįmbu'loš je svirač cįmbuļi (cimbala).

¹⁴⁶ Čor'doš je pastir koji čuva krave (: mađ. csordás).

¹⁴⁷ Heļętęš je birovska, općinski starješina (: mađ. helyettes).

¹⁴⁸ Kuščec je mrtvozornik.

¹⁴⁹ Štę'r'jos je krčmar (: tal. osteria 'krčma').

¹⁵⁰ 'Puosranec je ime dijela Donje Dubrave. 'Puosrančevi su prvi ondje sagradili kuću.

¹⁵¹ 'Ilkini < Ilka (: Jelena).

O_B + -ini

*Bę'harini*¹⁵², *B'ricofkijni*,
*C'miguljčijni*¹⁵³, *'Čuškinj*¹⁵⁴, *'Dudičijni*,
Fran'cuskijni, *F'rucijni*, *'Gibanjčkijni*, *'Imbrofkijni*, *Jand'roškijni*,
'Kolarjčijni, *'Kudijni*, *Lov'rinkijni*, *'Miškojčijni*,
'Remošjčijni, *'Rumbijni*¹⁵⁵,
'Tečjijni, *Zi'darkijni*

O_C + -ini

Br'ločijni, *'Cenkijni*, *Mik'loškijni*,
Pa'taftijni, *Pr'hočkijni*, *'Vargijni*, *Ž'vorčjijni*

O_D + -ini

'Babičijni, *'Moļnaričijni*

O_E + -ini

'Bosnijni, *Gorj'čoňkijni*

O + inovi

O_A + -inovi

'Jonjnovi, *K'rištjnovi*,
Marku'ļinovi, *'Milkjnovi*, *'Miļjnovi*,
'Oršjnovi,
'Rozjnovi,
'Sidjnovi,
*'Tilkjnovi*¹⁵⁶
*'Žušjnovi*¹⁵⁷

¹⁵² *Bę'harini* < Behara. Nadimak prema prezimenu nekad poznatog nogometaša.

¹⁵³ *C'miguljčijni* < Cmigulica (žena koja je vrlo često plakala).

¹⁵⁴ *'Čuškinj* < Čuška. Po jednom tumačenju nadimak je nastao od *čoħa* (vrsta odjeće koju je nositeljica nadimka oblačila duže od ostalih. Drugo tumačenje nadimak *'Čuškinj* veže uz uzvik *čuh-čuh* kojim je (navodno) imenovana ispraćala svatove.

¹⁵⁵ *'Rumbijni* < Rumba (: rumba, vrsta plesa koji je nositeljica nadimka rado plesala).

¹⁵⁶ *'Tilkjnovi* < Tilka (: Matilda)

¹⁵⁷ *'Žušjnovi* < Žuška (: Sofija)

O_B + -inovi

Ma'točinovi

O_C + -inovi

Habo'sinkinovi,
Mato'sinkinovi, Meļekinovi, Pongra'činovi

Ostali:

*Be'rečni*¹⁵⁸, *'Bobji*¹⁵⁹, *'Cirkveni*¹⁶⁰, *'Poļski*¹⁶¹

Tablični prikaz tvorbene strukture obiteljskih nadimaka

Tablica 1.

OSNOVA	SUFIKS					UKUPNO
	-ovi	-evi	-ini	-inovi	ostali	
O _A	145	49	17	10	-	221
O _B	97	19	18	1	-	135
O _C	203	91	7	4	-	305
O _D	53	8	2	-	-	63
O _E	7	2	2	-	-	11
O _X	121	4	-	-	-	125
Ostali	-	-	-	-	4	4
UKUPNO	626	173	46	15	4	864

Iz tablice 1. iščitavamo:

- obiteljski se nadimci u Međimurju najčešće tvore sufiksom *-ovi* (622 obiteljskih nadimaka = 72,3%)
- ostali su sufiksi slabije frekvencije: *-evi* (173 = 20,1%), *-ini* (46 = 5,3%), *-inovi* (15 = 1,7%)
- u osnovi međimurskih obiteljskih nadimaka najčešće je prezime (305 =

¹⁵⁸ *Be'rečni* stanuju u *Bereku*, dijelu naselja Dekanovec.

¹⁵⁹ U kući *'Bobjih* bile su samo žene (udovice i neudane).

¹⁶⁰ Kućica koju su nastanili preci današnjih nositelja nadimka *'Cirkveni* bila je crkveno vlasništvo.

¹⁶¹ *Poļski* su prvi sagradili kuću s onu stranu *druma* (glavne ceste), u polju (potvrda iz Svete Marije). U D. Dubravi smo zabilježili nadimke *Poļski Cemeštrovi*, *Poļski Brloki* kojima je pridjev *poļski* (kuća im je blizu polja) dodan da bi se razlikovali od ostalih obitelji istoga nadimka.

41,7%), zatim osobno ime (221 = 29,8%), slijede osobni nadimak (135 = 18,4%) zanimanje (63 = 8,4%), etnici i etnonimi (11 = 1,5%)

- sufiksi *-ovi* i *-evi* najčešće se vežu na osnovu O_C
- sufiks *-ini* najčešće se veže na osnovu O_B
- sufiks *-inovi* najčešće se veže na osnovu O_A

Tablični prikaz raspodjele sufikasa s obzirom na završetak osnove

Tablica 2.

	-(a)	-i	-(o)	-S**
O _A	m. <i>-ovi</i> (<i>Vidovi</i>) ž. <i>-ini</i> (<i>Oršini</i>) <i>-inovi</i> (<i>Mižinovi</i>)	<i>-j-ovi/-evi</i> (<i>Jožijovi</i>)	<i>-ovi</i> (<i>Markovi</i>)	<i>-ovi/evi</i> (<i>Abelovi</i>)
O _B	m. <i>-ovi</i> (<i>Čarugovi</i>) <i>-ini</i> (<i>Beharini</i>) ž. <i>-ini</i> (<i>Rumbini</i>)	<i>-j-ovi/-evi</i> (<i>Loščijovi</i>)	–	<i>-ovi/evi</i> (<i>Bagunovi</i>)
O _C	<i>-ovi</i> (<i>Vojvodovi</i>) <i>-ini</i> (<i>Vargini</i>)	<i>-j-ovi/-evi</i> (<i>Čonakijevi</i> , <i>Betijovi</i>) <i>-(i)-j-evi</i> (<i>Keńevorjevi</i>) <i>-(i)-ovi</i> (<i>Hunadovi</i>)	<i>-ovi</i> (<i>Zorkovi</i>) <i>-i-j-ovi</i> (<i>Žifkijovi</i>) <i>-ini</i> (<i>Cenkini</i>)	<i>-ovi/evi</i> (<i>Buzjakovi</i>)
O _D	ž. <i>-ini</i> (<i>Babićini</i>)	–	–	<i>-ovi</i> (<i>Šnajderovi</i>)
O _E	<i>-ini</i> (<i>Bosnini</i>)	–	–	<i>-ovi</i> (<i>Francuzovi</i>)

* Pod završetkom razumijevamo završni vokal, odnosno konsonant

** S=konsonant

O = osnova

Iz tablice 2. iščitavamo:

- međimurski obiteljski nadimci tvore se od osnova koje završavaju na *-a*, *-i*, *-o* i *S*
- završeci *-a* i *-S* potvrđeni su u svih vrsta osnova, završetak *-i* imaju osnove O_A, O_B, O_C, na *-o* završavaju osnove O_A i O_C
- završetak *-a* mogu imati osobna imena, osobni nadimci koje nose osobe muškog i ženskog spola a u oznaci zanimanja ono je (barem u našoj građi) oznaka muškog spola
- ako osnova O_A završava na *-a* pridaju joj se sufiksi *-ovi*, *-ini*, *-inovi*
- ako osnove O_B i O_C završavaju na *-a* pridaju im se sufiksi *-ovi* i *-ini*
- ako osnova O_D završava na *-a* pridaje joj se sufiks *-ini*

- ako osnove O_A i O_B završavaju na *-i*, one se proširuju s *-j-* na koje se dodaje *-ovi/-evi*
- ako osnova O_C završava na *-i* ona se:
 1. a. proširuje s *-j-* na koje se dodaje *-ovi/-evi*;
 - b. završno i može ispasti;
 2. dodaje joj se sufiks *-ovi*
- ako osnova O_A završava na *-o* pridaje joj se sufiks *-ovi*
- ako osnova O_C završava na *-o* pridaju joj se sufiksi *-ovi/ -ini* ili se ponaša kao da završava na *-i*
- ako osnove O_A, O_B, O_C, O_D, O_E završavaju na *-S* primaju sufiks *-ovi/-evi*.

Obiteljski nadimci – spomenici jezične i izvanjezične prošlosti

Svaki obiteljski nadimak istraživača potiče na otkrivanje polaznog motiva na kojem se temelji, a potom (izuzmemo li nepravde obiteljske nadimke) i na tražanje za razlozima njegova nadijevanja dotičnoj obitelji. Prepoznavanje onimskog ili apelativnog ishodišta u osnovi obiteljskog nadimka ne znači automatsko pronicanje u njegovu onomastičku funkciju: npr. osnova *Kovač* – u *Ko'vočevj* može biti prema zanimanju pretka (kovač), ali i od prezimena (*Kovač*)¹⁶². Osim toga, obitelj koja nosi obiteljski nadimak može ali i ne mora biti u srodstvu s pojedincem čije su ime, prezime, osobni nadimak, etnička ili etnonimska oznaka ugrađeni u osnovu obiteljskog nadimka, a vremenska distanciranost od nastanka obiteljskog nadimka, a ponekad i simpatije ili antipatije prema nositelju (nositeljima) nadimka¹⁶³ razlog su postojanju različitih etioloških i etimoloških tumačenja.

U obiteljskom nadimku, slično kao i u drugim onomastičkim leksemima, koji su dio minulosti naroda koji ih je stvorio, kondenzirani su dijelovi te minulosti – jezične i izvanjezične. Oni čuvaju osobna imena (u temeljnom, a najčešće u varijantnom liku) koja danas više nisu u uporabi ili se vrlo rijetko daju novorođenima (*Abel, Adam, Ćiril, Orša, Bartol, Albert, Ignac, Žiga, Ljukec, Židor, Ljenart...*) te izvedenice tvorene (sa sinkronijskog aspekta gledano) slabo plodnim ili neplodnim sufiksima (*-ic: Đuric, Petric, Ivic; -ina: Rokina, Štefina, Vincina; -ol: Matol, Ivol; -ič: Ivič, Vanič, Pavlič; -ok: Vidok, Štefok, Matok...*).

Obiteljski nadimci pokladi su dijela nekadašnjeg prezimenskog fonda – u njima je produžen život mnogim ugaslim prezimenima (npr. prezimena *Čizmešija* i *Varga* u Goričanu su potvrđena 1698, potonje i 1771.¹⁶⁴, u popisima

¹⁶² Sličan primjer homonimije u češkoj antroponimiji navodi S. Utěšený (*Několik poznámek k užívání příjmení (neoficiálních příjmení) v Čechách*, ZMK V/5, 1964, 319). Homonimijom u onomastici osobito se bavila A. V. Superanska o.c. ; ista *Homonimija v onomastike*, Folia onomastica croatica, 1, Zagreb 1992, 29-42.

¹⁶³ Usp. D. Chloupek, o.c., 51.

1931. i 1948. se ne spominju, ali obiteljski nadimci *Čimešijovi* i *Vargovi* dio su živog onomastičkog sustava; slično je i s prezimenima *Latin*, *Kenivari*, *Gruła* u D. Vidovcu, *Buzjak*, *Šilek*, *Dervenkar*, *Kužec*, *Čonaki*, *Hablević*, *Glogovec*, *Dominic*, *Kodeljaš*... u Svetoj Mariji — svi su oni sačuvani, izgovaraju se gotovo svakodnevno pri svakom spomenu obiteljskog nadimka u čijoj su osnovi: *La'tinovi*, *Keņe'vorjevji*, *G'ruļevji*, *'Buzjakovi*, *'Šil'kovi*, *Druven'korovi*, *'Kuščevji*, *Čo'nakijevji*, *'Habličevji*, *(G)lo'gofčevji*, *'Dominičevji*, *Kođe'loševji*.

Način i uvjeti života današnjeg međimurskog sela stubokom su se promijenili: *hiže pokrite šopom* (*hiža s krovom*) reliktno su pojave, *šopara* više nema, ali ima *'Šoparovi*h (taj obiteljski nadimak zabilježili smo u Goričanu, Kotoribi i Svetoj Mariji). *Šlajfari* koji idući selom uzvikuju: "*Brusim nože, škorje*" dio su prošlosti, ali ne i *'Šlajfarovi*. Kotoripski brodari spominju se u *Kotoripskom protokolu*¹⁶⁵ — spomen na jednog od njih sačuvan je u nadimku *Bro'dorovi*...

Danas nema nožara — ali ima *No'žorovi*h, nema *sečkara* a na obiteljski nadimak *'Sečkarovi* naišli smo u nekoliko sela. Mogli bismo i dalje nizati: *Kopy'norovi* (: kopunar), *Me'dorovi* (: medar), *Kromarovi* (: kramar), *Š'trikečovi* (: štrik), *Čor'doševji* (: čordaš), *P'relčevji* (: prelec), *K'nigarovi* (: knjigar), *'Piparovi* (: pipar), *'Putarovi* (: putar), *Lu'gorovi* (: lugar)... Sve je manje sitara, kolara, mlinara, lončara ... ali su tu *'Sitarovi*, *Ko'lorovi*, *M'linarovi*, *Lon'čorovi*...

Neimaština i mnogobrojna *družina* primorale su mnoge da s *pinklecom* na leđima (*'Pinkleci*) krenu u potragu za zaradom. Nerijetko se odlazilo na rad u gradove, u inozemstvo, preko oceana, a u pismima koja su se razmjenjivala posebno su se opisivali svi događaji. Isječcima iz takvih pisama motivirani su obiteljski nadimci *Ža'losnovi* i *Z'lotnovi*. Povratnik iz Amerike prozvan je (*A*)*me'ri'koncem*, a njegova obitelj (*A*)*me'ri'končevji*. Poneki bi svoj govor "obogatili" stranim ili književnim izrazima po kojima su dobili nadimak (*Ma'žarovi*, *Dojčmanovi*, *'Kudęšovji*).

U Međimurju kao pograničnom području vjekovima prisvajanom od Mađara pretkaziva je prisutnost mađarskih (ili, osobito kad je riječ o osobnim imenima, odnosno na njima zasnovanom onimskom fondu, pomadarenih) leksema: *'Baladževji*, *'Fe'rcijovi*, *'Lęnartovi*, *'Loščijovi*, *Ha'josovji*, *'Heļęteševji*...

Međimurski obiteljski nadimci pronose i imena nekad poznatih sportaša, upravo nogometaša (*'Vukasovji*: Vukas; *Bę'harinj*: Behara) političara i državnika (*'Staljinovi*: Staljin) i sportske gimnastičke organizacije (*'Sokolovi*: Sokol). Tu su i nazivi odjevnih predmeta koji su davno "izišli iz mode": *'Čuškinovi* (: čuha), nazivi igara stranih mlađoj generaciji (*Čokoļičkijevji*: čokoljičkanje), potom nazivi muzičkih instrumenata, odnosno njihovih svirača: *Cimbu'loševji* (: cimbuljoš : cimbulje), *'Bajzarovi* (: bajzar : bajs).

Prateći današnji raspored istih obiteljskih nadimaka u jednom selu, može se

¹⁶⁴ Usp. J. Butorac, *200-obljetnica župe Goričan*, Zagreb 1989, 137.

¹⁶⁵ *Kotoripski protokol*, rukopis, Arhiv HAZU, sig. IV. b 35.

dobiti djelomičan uvid u prijašnju strukturu posjeda: dva obiteljska nadimka ili više njih što ih nose susjedne obitelji — signalizira da je nekad to bio jedan grunt. Mnogobrojna družina često je bila uzrokom parceliranja prvotnih imanja (npr. *Ba'ričęvi* u Sv. Mariji, *Šuręovi* u Sv. Jurju u Trnju...).

Motivacija velikog broja obiteljskih nadimaka (v. O_x) nije prozirna i velika je šteta što nije zabilježena dok je još živjelo sjećanje na njihov postanak.

A. Cieřlikowa u svojoj je monografiji *Staropolskie odapelatywne nazwy osobowe* (Wrocław — Warszawa — Kraków 1990) pokazala da su onimi riznice apelativnih leksema koji nisu sačuvani u svojoj osnovnoj (apelativnoj) službi. Ta se tvrdnja može promjeniti i na međimurske obiteljske nadimke. Nezaobilazni izvori građe za budući rječnik međimurskih govora bit će onimijski fond, pa prema tome i obiteljski nadimci koje valja što prije zabilježiti i tako ih spasiti od utruća.

Uvjereni smo da bi detaljnije iščitavanje jezičnih i izvanjezičnih podataka što ih u svojim postavama (pro)nose obiteljski nadimci i, naravno, sav ostali dio međimurskog onomastikona moglo dati dragocjene podatke o prošlom vremenu koje, kad je o Međimurju riječ, čeka svoju suvremenu monografijsku obradu.

LITERATURA

1. Barić, E., *Rusinska prezimena*, Četrta jugoslovanska onomastična konferenca, Ljubljana 1981, 225-233.
2. Beneš, J., *O českých příjmeních*, Praha 1962, 10.
3. Bjelanović, Ž., *Obiteljski nadimci u sjevernoj Dalmaciji*, Onomastica jugoslavica, 8, Zagreb 1979, 75-92.
4. Bjelanović, Ž., *Antroponimija Bukovice*, Split 1988.
5. Butorac, J., *200-obljentnica župe Goričan*, Zagreb 1989, 137.
6. Chloupek, D., *Nadimci iz turopoljskih sela*, ZNŽO, 42, Zagreb 1964, 49-52.
7. Debeljak, S., *Nadimci u okolini Sv. Ivana na Zelini*, ZNŽO, 16, Zagreb 1911.
8. Đapić, S., *Nadimci i prezimena u Kumanu (Banat)*, Prilozi proučavanju jezika, 2, Novi Sad 1966, 161-164.
9. First-Dilić, R., *Porodica i obitelj – domaćinstvo i kućanstvo*, Revija za sociologiju, 2-3, Zagreb 1976, 86-92.
10. Frančić, A., *Međimurski obiteljski nadimci od osobnih imena*, Rasprave Zavoda za hrvatski jezik, XIX, Zagreb 1993, 77-88.
11. Frančić, A., *Ženska osobna imena u Mariji na Muri*, Rasprave Zavoda za jezik, 13, Zagreb 1986, 175-189.
12. Korandová, M., *O názvech "po chalupě" ve Stráži na Choosku* ZMK, IV/2, 1963, 147-148).
13. *Kotoripski protokol*, rukopis, Arhiv HAZU, sig. IV. b 35.
14. Kustić, N., *O semantičkom sadržaju i tvorbi obiteljskih nadimaka u Pagu*, Folia onomastica croatica, 2, Zagreb 1993, 79-98.
15. Lisac, J., *Imenski sustav u službenoj i neslužbenoj uporabi u Gorskom Kotaru*, Četrta jugoslovanska onomastična konferenca, Ljubljana 1981, 331-340.
16. Lončarić, M., *Prilog tvorbi živih imena u kajkavskom narječju*, Četrta jugoslovanska onomastična konferenca, Ljubljana 1981, 341-352.
17. Lubaš, W., *Słowotworstwo południowosłowiańskich nazw miejscowych z sufiksami -ci, -ovci, -inci itp.*, Katowice 1971, 15.
18. Mihajlović, E., *Vojvođanska "poruganija"*, Prilozi proučavanju jezika, 2, Novi Sad 1966, 145-160.
19. Moguš, M., *Obitelj ili porodica*, Jezik, 5, Zagreb 1973-1974, 155-156.
20. *Osnoven sistem i terminologija na slovenskata onomastika*, Skopje 1983.
21. Pavličević, D., *Hrvatske kućne zadruga I*, Zagreb 1989.
22. Putanec, V., *Esej o jezičnom znaku i onomastici te antroponimiji u Hrvatskoj*, Leksik prezimena SR Hrvatske, Zagreb, 1976, V-XIV.
23. Radičev, M., *Prezimena i obiteljski nadimci Šokaca na Beregu*, Klasje naših ravni, 1-2, Zagreb 1944, 90-92.
24. Ritig-Beljak, N., *Smisao seoskih nadimaka*, Narodna umjetnost, Zagreb

- 1976, 93-108.
25. Rogić, P., *Antroponimija i porijeklo stanovništva u naseljima srednjeg velebitskog Podgorja*, Hrvatski dijalektološki zbornik, 2, Zagreb 1966, 303-323.
 26. Rogić, P., *Lična i porodična imena u jeziku*, Rad, 303, Zagreb 1955, 215-231.
 27. Sekereš, S., *Slavonski porodični nadimci*, Onomastica jugoslavica, 3-4, Zagreb 1973-1974, 141-151.
 28. Stamenković, J., *Onomastički podaci za deset sela na desnoj obali Južne Morave (opština Vranje)*, Onomatološki prilozi, II, Beograd 1981, 405-445.
 29. Superanska, A. V., *Obščaja teorija imeni sobstvenogo*, Moskva 1972.
 30. Superanska, A. V., *Homonimija v onomastike*, Folia onomastica croatica, 1, Zagreb 1992, 29-42.
 31. Šimunović, P., *Naša prezimena*, Zagreb 1985.
 32. Šimunović, P., *Istočnojadranska toponimija*, Split 1986.
 33. Škiljan, D., *Pogled u lingvistiku*, Školska knjiga, Zagreb 1980.
 34. Zečević, V., *Najčešća prezimena u Hrvatskoj*, Onomastica jugoslavica, 10, Zagreb 1982, 269-275.

Summary

THE MEĐIMURJE FAMILY NICKNAMES

The Međimurje family nicknames are a relatively inheritable antroponymic and toponymic category of the plural form which is used unofficially in the village environment. The linking of the singularized form of the family nickname and (almost regularly) a variant form of the family nickname (the order is not fixed) form an equivalent of the official first name formula (*'Šuleva 'Kata : Katarina Varga*). Many family nicknames don't have an absolute distinctivity. Thus their usage does not automatically implicate the precision of onomastic information. The Međimurje family nicknames are based on the personal name (*'Balaževij*), occupation (*Ko'vočevij*) family names (*Ba'ričevij*) and ethnic or ethnonim (*Fran'cuzovij*).

There is a considerable number of family nicknames which have a semantically opaque stem. The most frequent suffixes for the formation of nicknames are *-ovi/-evi* (*'Vi'dokovij*, *'Mišičevij*). The family nicknames preserve traces of the past (linguistic and extralinguistic) of the people who have created them; they preserve names which are not given any more (*'Abelovi*), unproductive and barely productive suffixes (*-ok* /*Ma'tokovij*); *-ic* /*'Žuricovij*; *-ina* /*Ro'kinovij*), extinct last names (*'Pivarovij*), occupations and trades which do not exist any more (*'Šoparovij*, *No'žorovij*) etc.

Key words: family nickname, antroponymic category, stem, ending, informativeness, motivation, word formation

Ključne riječi: obiteljski nadimak, antroponimska kategorija, obavjesnost, motivacija, tvorba, osnova, nastavak